

M A G Y A R T U D O M Á N Y O S A K A D É M I A
M I S K O L C I
A K A D É M I A I B I Z O T T S Á G A

KÖZLEMÉNYEI 8.

1988

A szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Kun László

A kötetet összeállította: Dr. Takács Ernőné és
Dr. Terplán Zénó

Kiadja az MTA Miskolci Akadémiai Bizottsága

Kiadásért felelős: Dr. Zambó János

Készült a Hejőmenti MgTsz nyomdájában

Miskolc, 1988.

Nyomdászám: 701-277

Engedély száma: 55563

ISSN 0230-4120

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
I. A MAB 1987. évi eseménynaptára	19
II. Emlékeztetők a MAB 1987. évi két üléséről	37
III. Előadások a MAB-üléseken:	41
Hámor Géza előadása "Ipolytarnóc és a Nógrád-Cserhádi terület kutatásának eredményei és jelentősége a hazai földtudományban" 1988. nov. 12-én	42
Berend T. Iván előadása "Tájékoztató az MTA-t érintő gazdasági és tudománypolitikai elgondolásokról" címen 1988. febr. 4-én	55
IV. A MAB 1987. évi pályázati felhívása, a pályaművek jutalmazottjai; az 1988. évi pályázati felhívás	73
V. A MAB fontosabb adatai 1987-ben, munkaterve 1988-ra	87
VI. A MAB szakbizottságainak fontosabb adatai 1987-ben, munkaterveik 1988-ra	95
VII. A MAB-klubtanács fontosabb adatai 1987-ben és munkaterve 1988-ra	136
VIII. Kiegészítés Észak-Magyarország tudományos minősítettjeinek adataiban a MAB Közleménye 6. és 7. számában közöltekhez képest	139
IX. Képzőművészeti gyarapodás a MAB-székházban 1987-ben	144
NÉVMUTATÓ	145

E L Ő S Z Ó

A Miskolci Akadémiai Bizottság /MAB/ Közleményeinek 8. száma a MAB 1987. évi adatait foglalja össze a szokásos módon. 1987. október 15-ig elkészült az MTA Elnöksége számára a MAB eddigi működéséről szóló beszámoló. A kilenc kérdésre megfogalmazott válaszokra többek között érdekes és tanulságos összefoglaló táblázatok készültek. Ez az előszó tehát ezeket a táblázatokat közli, amelyek természetesen 1987 végéig foglalják magukba a tényadatokat.

Miskolc, 1988. január.

Terplán Zénó
a MAB tudományos titkára

1. táblázat. A 27 fős Miskolci Akadémiai Bizottság adatai

Megyék szerinti eloszlás:

Borsod-Abaúj-Zemplén	16
Heves	7
Nógrád	<u>4</u>
	27

Tudományos fokozatok tudományágak szerinti eloszlása:

állam- és jogt.	1
filozófiai	1
kémiai	2
közgazd.-t.	1
mat.-i	1
mezőgazd.-i	2
műszaki	10
nyelvtud.	1
orvost.	2
történelemt.	4
nincs tud. fok.	<u>2</u>
	27

Változás 1979-hez képest:

25-ről a létszám 27-re nőtt;
5-en /az induló létszám 20 %-a/ kapcsolódtak be idő
közben a MAB munkájába /elhalálozás, elköltözés,
létszám-bővítés miatt/.

2. táblázat. A MAB, továbbá szak- és munkabizottságainak
néhány összesítő adata 1979-87 között

Megnevezés	Ülések száma	Munkabizottságok száma ^x	ülések száma	Tud.témák száma	Tud.ülések rendezése /társrend./
Miskolci Akadémiai Bizottság /MAB/	18	-	-	18	26
Állam- és jogt.	3	3	14	10	15
Bányászati	15	6	55	48	41
Egészségügyi	9	6	32	46	47
Gépészeti	21	6	71	61	56
Kohászati	13	3	31	59	16
Közgazd.-tud.	18	4	59	32	32
Mezőgazd.-i	20	-	-	26	11
Társadalomt.	12	7	47	48	41
Vegyészeti	11	4	42	51	26
	122	39	351	381	285

^xAzok szerepelnek, amelyek 1987 végéig megalakultak

Megjegyzés: A MAB, továbbá szak- és munkabizottságai ülés helyeinek megyénkénti eloszlása /kerekített %-kal/ a következő:

Borsod-Abaúj-Zemplén	70 %
Heves	20 %
Nógrád	10 %

3. táblázat. Az Észak-Magyarországon dolgozó tudományos minősítettekre vonatkozó adatok

Tudományos minősítés szerinti eloszlás:

Az MTA rendes tagja:	3
Az MTA levelező tagja:	3
Valamely tudomány doktora:	32
Valamely tudomány kandidátusa:	<u>188</u>
	226

A tudományágak és a lakóhely szerinti eloszlás:

Tudományág	A minősítettek száma	Az észak-magyarországi munkahely			
		Eger	Miskolc	Salgótarján	más
állam- és jogt.	7	-	7	-	-
állatorvost.	1	-	1	-	-
biol.-t.	5	5	-	-	-
filozófiai t.	2	1	1	-	-
fizika-t.	3	-	3	-	-
földrajzt.	1	1	-	-	-
földt.	6	-	5	-	1
irodalomt.	3	3	-	-	-
kémiai t.	13	-	8	-	5
közgazd.-t.	12	1	11	-	-
matemat.-t.	4	-	3	1	-
mezőgazd.-t.	12	2	1	-	9
műsz.-i t.	113	1	109	1	2
nev.-t.	5	5	-	-	-
nyelvt.	5	5	-	-	-
orvost.	22	6	10	2	4
pszich.t.	1	-	-	-	1
szoc.t.	1	-	1	-	-
tört.t.	10	3	5	1	1
	226	33	165	5	23

4. táblázat. A műszaki tudományos minősítettek alapké-
pesítés szerinti eloszlása

bányagépeszmérnök	6
bányageológusmérnök	2
bányamérnök	21
fizikus	2
földmérőmérnök	1
gépészmérnök	47
kohómérnök	24
mérnök /építőmérnök/	2
olajmérnök	3
középiskolai tanár	1
vegyészmérnök	2
villamosmérnök	2

5. táblázat. A Miskolci Akadémiai Bizottság szak- és munkabizottsági testületeiben foglalkoztatott szakemberek eloszlása tudományáganként és munkahely szerint /kerekített számokkal/

Szakbizottság	Tagok száma	Ebből tud. fok.-s %	Munkahely /%/			
			Borsod	Heves megye	Nógrád	máshol
Állam- és jogt.	120	8	85	7	6	2
Bányászati	90	38	72	16	5	9
Egészségügyi	120	22	74	14	12	-
Gépészeti	105	27	72	12	6	10
Kohászati	60	45	88	2	10	-
Közgazd.-t.	70	15	58	10	32	-
Mezőgazdasági	20	35	40	50	10	-
Társadalomt.	170	14	32	44	19	5
Vegyészeti	55	36	85	9	6	-
Összesen	810	Átl. 24 %	66 %	19 %	12 %	3 %

Megjegyzés. Nem mindegyik tudományos fokozattal rendelkező tagja valamelyik szak- vagy munkabizottságnak, mivel tudományága különleges.

6. táblázat. MAB-vélemények, -javaslatok a következő in-
tézmények számára készültek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tanácsa	4
Borsod-Abaúj-Zemplén megye képviselőcsop.	1
ÉVM	1
Heves megye Tanácsa	1
IPM	1
MÉM	2
Miskolc város Tanácsa	6
MM	1
MSZMP KB	1
MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén m.-i Biz.-a	9
MSZMP Heves m.-i Biz.-a	4
MSZMP Miskolc városi Biz.-a	1
MSZMP Nógrád m.-i Biz.-a	4
MTA	19
MTESZ	1
Nógrád megye Tanácsa	1
OÉÁ	1
OMBKE	1
OMFB	2
OT	1
TPB	1

7. táblázat. A Miskolci Akadémiai Bizottság pályázati rendszerének adatai

Összesítő adatok:

Év	Meghirdetett témák száma	Jutalmazott pályaművek száma	Jutalmazott pályázók száma	Kifizetett jutalmak összege Eft-ban
1980	5	5	8	22
1981	19	11	20	41
1982	36	6	8	18
1983	28	5	8	20
1984	30	12	21	52
1985	32	11	19	57
1986	51	14	17	100
1987	50	22	36	136
	251	86	137	446

Kiegészítés:

1984-ben a MAB a PAB-bal közösen irt ki bányaegészségi országos pályázatot. Ennek adatai:

1984	1			
1985		6	19	40

A 19 jutalmazott pályázó lakóhely szerint: Budapest 3, Kővágószőlős 10, Pécs 2, Recsk 4.

8. táblázat. A MAB-jutalmazott pályaművek MAB-szakbizottságai szerinti eloszlása.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Összesen
Állam-és jogtud.						2	3		5
Bányászati	2	4		2	3			1	12
Egészségügyi		3	2		3		4	9	21
Gépészeti		1		1	1	3			6
Kohászati		2			2		1	1	6
Közgazdaságt.			2	1	1	1	1	1	7
Mezőgazdasági	1	1				3	1	2	8
Társadalomt.	2		2	1	2	2	4	8	21
Vegyészeti ^x									

86

^xVoltak környezetvédelmi témájú jutalmazott pályázatok vegyészeti részletekkel, amelyek azonban komplex voltak és a vegyészet kisebb aránya miatt más szakbizottság tudományágába került; a BVK kiírt pályázatai pedig a vegyészeti gyárra vonatkozó gazdasági jellegűek voltak.

9. táblázat. A MAB-pályaművek jutalmait adományozók eloszlása

Adományozó	Jutalmazott pályaművek száma	Kifizetett jutalmak összege Eft-ban
Bajai Kukoricaterm. Rsz.	1	9,5
Borsod-Abaúj-Zemplén m. Tanácsa	6	33
BSZV	9	40,5
BVK	3	15
D4D	2	13
DIGÉP	4	21
Finomszerelvénygyár /Eger/	1	3
Heves m. Tanácsa	3	15
Karancs MgTsz	1	8
LKM	2	19,5
LKM-ÓKÜ-SKÜ	1	3
MTA-MAB	19	106
Miskolc v. Tanácsa	3	11
Nógrád m. Tanácsa	21	110,5
Nógrád m. TESZÖV	2	10
ÓÉÁ /Eger/	3	10
SKÜ	2	5
Szécsényi II. Rákóczi F. MgTsz	1	7
Tiszai Kőolajip. Váll.	1	3
TÜKI	1	3
Összesen:	86	446

10. táblázat. A jutalmazott pályázók lakhely szerinti eloszlása

Baja	1	Észak-Magyarország	127
Balassagyarmat	4	Máshol	<u>10</u>
Budakeszi	1		137
Budapest	4		
Debrecen	1	A pályázók férfi/nő aránya:	
Edelény	2		115/22
Eger	16		
Kazincbarcika	6		
Miskolc	62		
Pécs	2		
Salgótarján	35		
Szécsény	1		
Szikszó	1		
Veszprém	1		

137

11. táblázat. A MAB 1980-87 közötti szerepe a tudományos minősítések észak-magyarországi lebonyolításában

Alapképzettség					
	okl.bm	okl.gm.	okl.km.	okl.múz.	okl.tanár
Doktori védés		1			
Kand.-i védés	2	6	6		
Munkahelyi vita				1	2

Hely					
	Miskolc		Eger		Gyöngyös
	NME	MAB-szék-ház	DI Vármúzeum		GATE Főisk. Kara
Doktori védés	1				
Kand.-i védés	6	8			
Munkahelyi vita		1	1		1

12. táblázat. A TMB megbízásából a MAB által lebonyolított
rendezyények a tudományos minősítések külön-
böző szintjein

1980. ápr. 22. Tisza Miklós gm./kand. védése az NME-n/
1982. jún. 8. Komócsin Mihály gm. /kand. védése az NME-n/
1982. jún. 30. Páczelt István gm. /dokt. védése az NME-n/
1982. szept.30. Scholtz Péter gm. /kand. védése az NME-n/
1982. nov. 19. Nagy Géza km. /kand. védése az NME-n/
1983. márc.22. Váradi Károly gm. /kand. védése az NME-n/
1984. ápr. 27. Kunt Ernő tanár /munkahelyi vitája a
MAB-székházban/
1984. szept.27. Buócz Zoltán bm. /kand. védése a MAB-szék-
házban/
1984. nov. 13. Bodó Sándor múzeol. /munkahelyi vitája a
DI Vármúzeumban/
1985. ápr. 23. Munka Margit bm. /kand. védése a MAB-szék-
házban/
1985. ápr. 29. Misóczki Lajos tanár /munkahelyi vitája a
GATE gyöngyösi Főiskolai Karán/
1985. jún. 21. Szalai Gyula km. /kand. védése a MAB-szék-
házban/
1985. jún. 25. Szeidl György gm. /kand. védése a MAB-szék-
házban/
1985. jún. 25. Patkó Gyula gm. /kand. védése a MAB-székházba
1985. jún. 26. Szabó Zsolt km. /kand. védése a MAB-székházba
1987. jan. 20. Jarmal Aldin Hamoni km. /kand. védése a
MAB-székházban/
1987. máj. 25. Dul Jenő km. /kand. védése a MAB-székházban/
1987. nov. 10. Imre József km. /kand. védése a MAB-szék-
házban/

14. táblázat. A MAB-klubtanács adatai

A MAB-klubtagok eloszlása lakóhely szerint:

<u>Év</u>	<u>Miskolc</u>	<u>Más településeken</u>	<u>Összesen</u>
1984	212	64	276
1985	186	33	219
1986	156	22	178
1987	105	18	123

A más település: Alsózsolca, Balassagyarmat, Bánréve, Bányaterenye, Budapest, Debrecen, Eger, Gyöngyös, Hatvan, Heves, Homrogd, Kazincbarcika, Kompolt, Leninváros, Mád, Mályi, Mátrafüred, Mezőcsát, Nyékládháza, Ózd, Putnok, Sajószentpéter, Sárospatak, Sátoraljaújhely városokat vagy községeket jelenti.

Klub-rendezvények:

1984. jún. 29. és 1987. dec. 15. között 34 rendezvényre került sor.

Előadást tartottak: Ábrahám Kálmán, Ágh Attila, Alföldi Lajos, Bácskai Tamás, Bányász Rezső, Berényi Dénes, Borics Gyula, Dank Viktor, Elekes Attila, Fejti György, Fekete Gyula, Hámori József, Hankiss Elemér, Kulcsár Kálmán, Kupa Mihály, Lukács József, Marcsik Antónia, Mécs Imre, Mensáros László, Nógrádi György, Péter Katalin, Pozsgay Imre, Rác Albert, Raksányi Gellért - Szeghalmi Elemér, Randé Jenő, Sallay Géza, Soós Gábor, Soós Pál, Vidor Ferenc, Zambó János.

Kamara-hangversenyek: Bach-hangverseny; Barokk-hangverseny, a Hassler-kórus és a Miskolci Rézfúvós Együttes hangversenye.

A klub-rendezvények átlagos közönség-létszáma: 60 fő.

I.

A MISKOLCI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG /MAB/ 1987. ÉVI ESEMÉNY-
NAPTÁRA

/Az események leírása adott esetben részletesebben a MAB 1987. évi fontosabb adatai c. fejezetben olvashatók a MAB-ra, a MAB-klubtanácsra és a MAB szak- és munkabizottságaira./

1987. jan. 3. A miskolci "Déli Hírlap" közölte a MAB-pályázatok 1986. évi jutalmazottait.

1987. jan. 9. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mentálhigiénés Munkacsoportja megtartotta újjáalakuló ülését. Az elnök továbbra is Aszódi Imre, az elnökhelyettes Kiss Sándor, a titkár Vass József.

1987. jan. 9. A MAB-klubtanács baráti összejövetelt rendezett a MAB-székház klubhelyiségeiben.

1987. jan. 15. Az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottságának ülésén, az első napirend tárgyalásán - amelyen Fejti György első titkár számolt be az MSZMP KB 1986. dec. 28-i üléséről - meghívottként jelen volt a MAB részéről Zambó János elnök és Terplán Zénó tud. titkár.

1987. jan. 20. A TMB felkérésére a MAB megrendezte Jamal Aldin Hamouni sziriai állampolgár kandidátusi disszertációjának védését a MAB-székházban.

1987. jan. 20. A MAB-klubtanács 24. - az NME-vel közös - rendezvényen Kupa Mihály tartott előadást "Gazdaságpolitikai kérdések" címen.

1987. jan. 20. A "Heves megyei Népújság" közölte a MAB-pályázatok 1986. évi jutalmazottait.

1987. jan. 22. A HNF Miskolc városi Bizottsága a MAB-székházban rendezte meg a "Környezet kulturájáról, tisztaságáról, a további feladatairól" tárgyú beszélgetést, amely rendezvényen a MAB több szak- ill. munkabizottsági tagja is jelen volt.

1987. jan. 23. A MAB Egészségügyi Szakbizottsága vezetőségi ülést tartott a MAB-székházban.

1987. jan. 26. A MAB Gépészeti Szakbizottsága vezetőségi ülést tartott a MAB-székházban.

1987. jan. 28. A MAB-székházban - a HNF Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottsága rendezésében - Nagy Aladár MAB-tag és a Közgazdaságtudományi Szakbizottság elnöke előadást tartott "Az alkotás lehetőségei, bér- és jövedelmi viszonyok a megye értelmiségénél" címen, amelyre az "Észak-

Magyarország" jan. 24-i száma felhívta a figyelmet, és amelyről a miskolci "Déli Hírlap" jan. 31-én részletesen beszámolt.

1987. febr. 10. Ujszászy László, a MAB-klubtanács titkára kandidátusi díszertációjának munkahelyi vitáján esett át Pécssett.

1987. febr. 11. Pető Emese, a KISZ Miskolc városi Bizottságának középiskolai felelőse tárgyalta a MAB-székházban a KDK-érdeklődőktől beérkezett jelentkezésekről Terplán Zénóval, a MAB tud. titkárával és Takács Ernőnével, a MAB szerv. titkárával.

1987. febr. 13. Megalakult a MAB-székházban a "Dr. Ferenczi Sándor Emlékbizottság" azzal a céllal, hogy az 1873-ban Miskolcon született és Budapesten 1933-ban elhunyt neves orvosról, aki Magyarországon Freud legnevesebb tanítványa volt, nov. 1-2-án Miskolcon méltóan megemlékezzenek. Az emlékbizottság megalakulásáról beszámolt az "Észak-Magyarország" márc. 2-i száma.

1987. febr. 17. Zambó János, a MAB elnöke elküldte Berend T. Ivánnak, az MTA elnökének a MAB 1986. évről szóló beszámolóját.

1987. febr. 20. A MAB Bányászati Szakbizottságának Mélyművelésű szénbányászati Munkabizottsága megtartotta 10. ülését a BSZV Bükkaljai Bányauzemében.

1987. febr. 20. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának Vállalatfejlesztési Munkabizottsága megtartotta 19. ülését az LKM-ben.

1987. febr. 23. A MAB székházban került sor Miskolc városi Tanácsa Művelődési és Ifjúsági Bizottságának ülésére, amelyen jelen volt Terplán Zénó, a MAB tud. titkára és Kozák Imre, a MAB-klubtanács elnöke.

1987. febr. 24. Budapesten az MTA-székházban az MTA TTT vezetője, Thész János vezetésével beszélgetés folyt az MTA területi bizottságainak tud. és szerv. titkáraival, az MTA NKF vezetőjével, az MTA tíz tud. osztályának tud. titkáraival.

1987. febr. 28. Az "Észak-Magyarország" Miskolc szellemi életéről közölt sorozatában Barta Imre "Gazdaság, kultúra városunkban" c. írásában a MAB-ról is megemlékezett.

1987. márc. 2. A MAB-székházban nyílt meg a "Magyar nyelv het"-ének Borsod-Abaúj-Zemplén megyei ünnepség-sorozata, amelyről az "Észak-Magyarország", a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma, továbbá a "Déli Hírlap" márc. 4-i száma részletesen megemlékezett. A helyi sajtó egyébként már febr. 26-án hirverő cikkekben hívta fel a figyelmet erre a megyei rendezvényre.

1987. márc. 3. A MAB-székházban zajlott le a "Vállalati és személyi adóztatási konferencia" az NME Ipargazdaságtani Tanszékének és a SZENZOR Szervezési Vállalatnak rendezésében, amelyen Kupa Mihály, Pintér János, Székács Anna és Deli Lajos tartott előadást.

1987. márc. 3. A "Nógrád" beszámolt arról, hogy a 100. éve született Kassák Lajosról tud. rendezvény-sorozat kezdődött Nógrád megyében, amelybe a MAB is bekapcsolódott.

1987. márc. 4. Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tanácsán megalakult a "Szemere Bertalan Emlékbizottság", amelynek tagja lett a MAB tisztségviselői közül Terplán Zénó tud. titkár, Ruszoly József, a MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottsága Jogtörténeti és -elméleti Munkabizottságának elnöke és Szabadfalvi József, a MAB Társadalomtudományi Szakbizottsága Néprajzi Munkabizottságának elnöke. A megalakulásról beszámolt az "Észak-Magyarország" márc. 14-i száma.

1987. márc. 7. Az "Észak-Magyarország" Miskolc szellemi életéről közölt sorozatában Novák István "A "genus loci" nyomában" c. írásában megemlékezett a MAB-ról is.

1987. márc. 11. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mozgásbiológiai Munkabizottsága a miskolci Gyermekegészségügyi Központban megtartotta tud. rendezvényét.

1987. márc. 13. A MAB-székházban rendezte meg a HNF Miskolc városi Bizottsága az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc évfordulóinak ünnepségét, amelyről beszámolt a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. márc. 17. A Miskolcon létesítendő terület- és településfejlesztő kutatócsoport létesítéséről folyt értekezlet a MAB-székházban.

1987. márc. 20. Pécsen, a PAB-székházban került sor a területi akadémiai bizottságok időnként megismétlődő tapasztalatcsere jellegű találkozójára, amelyről beszámolt a "Dunántúli Napló" másnapi száma.

1987. márc. 20. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottsága megtartotta 16. ülését az MSZMP Heves megyei Bizottságának székházában.

1987. márc. 20. A MAB Bányászati Szakbizottságának Mélyművelésű szénbányászati Munkabizottsága megtartotta 11. ülését Salgótarjánban, az NSZV Művelődési Házában.

1987. márc. 23. A MAB-klubtanács 25. rendezvényén Berényi Dénes tartott előadást "A tudomány és a társadalom viszonya és távlatai" címen.

1987. márc. 24. Az "Észak-Magyarország" közzétette a MAB 1987. évre szóló pályázati felhívását.

1987. márc. 28. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának Műszaki fejlesztési Munkabizottsága megtartotta 18. ülését Kazincbarcikán, a Radnóti Miklós Művelődési Házban.

1987. márc. 30. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Környezetvédelmi Munkabizottsága megtartotta 11. ülését a MAB-székházban.

1987. márc. 31. Budapesten, a KISZ-székházban megbeszélést tartott az MTA TTT, továbbá az MTA öt területi Bizottsága és a KISZ Középiskolai és Szakmunkásképző Tanácsa KDK /Kutató Diákok Köre/ problémáiról. A MAB-ot Terplán Zénó tud. titkár és Takács Ernőné szerv. titkár képviselte.

1987. ápr. 2. A MAB-székházban került sor a "25 éves NAPJAINK" ünnepségére, amelyről beszámolt az "Észak-Magyarország" másnapi száma, továbbá a "Napjaink" legközelebb megjelenő száma.

1987. ápr. 4. Az "Észak-Magyarország"-ban beszélgetés jelent meg Peja Mártával, a MAB Egészségügyi Szakbizottsága Gyermekgyógyászati Munkabizottságának tagjával, aki az előző évi MAB-pályázatok során jutalmat kapott pályaművéért.

1987. ápr. 6. A HNF Miskolc városi Elnöksége ülésén Terplán Zénó, a MAB tud. titkára előadást tartott a MAB munkájáról, amelyről hirt közölt a miskolci "Déli Hírlap" ápr. 2-i száma, majd részletesen beszámolt az ápr. 7-i száma.

1987. ápr. 6. A miskolci Fiatal Értelmiségiek Klubja a MAB-székházban tartotta idei közgyűlését, amelyre felhívta a figyelmet az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap".

1987. ápr. 7. A MAB-székházban a márc. 3-inak folytatásaként ismét sor került a "Vállalati és személyi adóztatási konferenciára", amelyen ezúttal Kupa Mihály, Pintér János, Csilléry Alexandra és Deli Lajos tartott előadást. A konferenciáról részletesen beszámolt az "Észak-Magyarország" másnapi száma.

1987. ápr. 7. A miskolci Kós Károly ház felújítása utáni átadási ünnepségen - amely ház a jövőben a Miskolci Városépítő Egyesület és a Magyar Építőművész Szövetség észak-magyarországi csoportjának székháza - a MAB vezetőségét Terplán Zénó tud. titkár képviselte.

1987. ápr. 8. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Gyermekgyógyászati Munkabizottsága megtartotta 3. ülését a miskolci Gyermekegészségügyi Központban.

1987. ápr. 9. A MAB-klubtanács 26. rendezvényén Marcsik Antonia tartott előadást "Sirok - csontok - betegségek" címen.

1987. ápr. 11. A MAB Egészségügyi Szakbizottsága Salgótarjánban, az SZMT Oktatási és Művelődési Intézetének székházában tud. ülést rendezett, amelyről beszámolt a "Nógrád" ápr. 14-i száma. Jelen volt Terplán Zénó, a MAB tud. titkára.

1987. ápr. 11. Az "Észak-Magyarország"-ban Miskolc szellemi életéről közölt sorozatban Máté Iván írásában szó volt a MAB-székház szerepéről is.

1987. ápr. 13. A MAB Gépészeti ill. Kohászati Szakbizottságai társrendezői voltak a GTE Borsod-Abaúj-Zemplén ill. Hajdú-Bihar megyei Szervezeteivel, az Anyagvizsgáló Szakosztályával, az EGF MNB-ával, az ETE-tel Hajdúszoboszlón, a TITÁSZ Oktatási Központjának székházában a "3. Országos Törésmechanikai Szeminárium"-nak.

1987. ápr. 14. Az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottsága a MAB-székházban miskolci regionális műszaki fejlesztés- és tudománpolitikai tanácskozást rendezett, amelyről részletesen beszámolt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. ápr. 16. Az "Akadémiai Közlöny" ezévi 4. száma közölte, hogy Zambó János, a MAB elnöke tagja "A tudományos kutatási kapacitás területi megoszlása: helyzetfeltárás és megoldási lehetőségek" tárgyú alkalmi akadémiai bizottságnak; Nagy Aladár MAB-tag, a MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának elnöke pedig "A területi állásfoglalások érvényesülése a településpolitikában" tárgyú alkalmi bizottságnak.

1987. ápr. 15. A "Heves megyei Népújság" is közölte a MAB 1987. évi pályázati felhívását.

1987. ápr. 21. A MAB megtartotta 17. ülését a Bükki Nemzeti Park Rejteki Kiránduló és Kutató Központjában. Az ülés lefolyásáról a Közl. más helyén részletes leírás olvasható. Az ülésről beszámolt a "Nógrád" és a "Heves megyei Népújság" másnapi száma.

1987. ápr. 22. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mozgásbiológiai Munkabizottsága a miskolci Vasgyári Kórházban megtartotta tud. rendezvényét.

1987. ápr. 23. A MAB Bányászati Szakbizottságának Mélyművelésű szénbányászati Munkabizottsága ill. Geo-Munkabizottsága együttes tanácskozást tartott a MAB-székházban.

1987. ápr. 23. Az Alkotó Ifjúság Egyesülés észak-magyarországi képviselete megkezdte ezévi rendezvény-sorozatát a MAB-székházban. Az első rendezvényt követték az ápr. 30-án, máj. 7-én, 14-én és 20-án megtartott további előadás-sorozatok.

1987. ápr. 25. A MAB-székházban zajlott le a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tagozatának "Hagyomány és folytatás" tárgyú újjáalakuló ülése, amelyről előrejelzést közölt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" ápr. 21-i száma, majd részletes beszámoló olvasható az "Észak-Magyarország" ápr. 25-i és 27-i számaiban, továbbá a miskolci "Déli Hírlap" ápr. 27-i számában.

1987. ápr. 28. A MAB Gépészeti Szakbizottsága megtartotta 19. ülését a MAB-székházban.

1987. ápr. 28. Gáspárdy László, a MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottságának titkára "A polgári perjogunk reformjának legújabb tendenciái" c. előadást tartott a TIT Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezetének székházában.

1987. ápr. 29. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottsága - a 11. ülése keretében - konzultációs ülést rendezett az MSZMP Nógrád megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának székházában, Salgótarjában, amelyről beszámolt a "Nógrád" másnapi száma.

1987. ápr. 29. A MAB ápr. 21-i ülésének folyományaként az "Észak-Magyarország" hosszú cikket közölt a Bükk Nemzeti Park gondjairól.

1987. ápr. 29. A MAB-klubtanács kibocsátotta szokásos körlevelét.

1987. ápr. 30. A "Népszava" előzetes cikket közölt "Hagyományápolás Miskolcon" címen, amelyben Laár Tibor, az OMBKE részéről a 150 éve született, neves selmecebányai kohászprofesszorról emlékezett meg, jelezve, hogy Kerpely Kálmánról Miskolcon ősszel emlékeznek meg, amelynek egyik része a MAB-székházban kerül megrendezésre.

1987. máj. 4. A MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottságának Polgári eljárásjogi tud. Munkabizottsága megtartotta 8. ülését a MAB-székházban.

1987. máj. 4. A Borsodi Műszaki Hetek '87 megnyitóján - amelyen Tétényi Pál, az OMF B elnöke tartott előadást - a MAB vezetőségét Terplán Zénó tud. titkár képviselte.

1987. máj. 5. A MTESZ Heves megyei Szervezete VB-ülésén megtárgyalta a MAB, valamint az észak-magyarországi három megye MTESZ szervezeteinek együttműködési lehetőségeit, amely ülésről beszámolt a "Heves megyei Népújság" másnapi száma.

1987. máj. 6. A "Nógrád" is közzé tette a MAB 1987. évi pályázati felhívását.

1987. máj. 6. A MAB-klubtanács 27. rendezvényén Randé Jenő tartott előadást "Európai kultúra, amerikai civilizáció" címen.

1987. máj. 8. A MAB-székházban került sor a 6. Közművelődési Filmfórum keretében a "Közművelődési filmek a technikai haladás szolgálatában" tárgyú rendezvényre, amelynek vitavezetője Terplán Zénó, a MAB tud. titkára és Szaladnya Sándor, a MTESZ Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezetének elnöke volt. Az eseményről hirt közölt az "Észak-Magyarország" aznapi és másnapi, és a miskolci "Déli Hírlap" aznapi száma.

1987. máj. 11. Az országos és helyi napilapok hírül adták, hogy az MTA közgyűlésén az új akadémikusok közé választották a miskolci NME két oktatóját: Kovács Ferenc tszv. egy. tanárt, az NME rektorát és Páczelt István egy. tanárt, az NME Gépészmérnöki Karának dékánját. Mindketten a MAB szakbizottságaiban dolgoznak.

1987. máj. 11. A MAB-székházban tartott előadást Huszár István, az MSZMP KB Párttörténeti Intézetének főigazgatója, a Pataki Diákok Baráti Társaságának miskolci csoportja rendezésében. Az eseményt az "Észak-Magyarország" máj. 7-i, továbbá a miskolci "Déli Hírlap" aznapi száma propagálta.

1987. máj. 11. A MAB Egészségügyi Szakbizottsága a zwickaui "Heinrich Braun" Kórházzal és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház-Rendelőintézettel együttes tud. ülést rendezett a MAB-székházban.

1987. máj. 11. A MAB-klubtanács társrendezőként részt vett a miskolci TV-film Fesztivál keretében azon a közönségtalálkozón, amelyen "A nép főiskolája" c., a sárospataki nép-főiskola múltját összefoglaló film vetítésére és vitájára került sor.

1987. máj. 12. A miskolci "Déli Hírlap"-ban cikk jelent meg Emödi Gyula "Borsod-Abaúj-Zemplén megye munkásmozgalma történetének főbb szakaszai" című könyvének megjelenéséről, amelynek egyes részeiből összeállított pályaműve 1986-ban MAB-jutalomban részesült.

1987. máj. 12. A MAB-klubtanács 28. rendezvényén Dank Viktor tartott előadást a "Hazai ásványi nyersanyagaink és azok perspektívája" címen.

1987. máj. 13. A MAB Mezőgazdasági Szakbizottsága megtartotta 19. ülését a MAB-székházban.

1987. máj. 15. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Haematológiai Munkabizottsága megtartotta alakuló ülését a MAB-székházban.

1987. máj. 18. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Gastroenterológiai Munkabizottsága tud. ülést rendezett a MAB-székházban, amelynek keretében Prof. A. Kruse /Aarhus, Dánia" és a miskolci "Déli Hírlap" aznapi száma.

1987. máj. 19. A MAB Bányászati Szakbizottságának Bányászati számítástechnikai Munkabizottsága megtartotta 5. ülését a MAB-székházban.

1987. máj. 20. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mozgásbiológiai Munkabizottsága az egről HSM TF-en tud. ülést rendezett, amelyről a "Heves megyei Népművelés" aznapi száma írt, majd a máj. 23-i számában interjút közölt Nádori László egy. tanárral "Tudósok nélkül egy lépést se!" címmel.

1987. máj. 22. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának tagjait is meghívták az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Oktatási Igazgatósága Politikai gazdaságtani Tanszékének rendezvényére, amelyen Szabó Kálmán tartott előadást.

1987. máj. 22. Az MFE Északkelet-Magyarországi Területi Csoportja a MAB-székházban rendezte meg a tudományos-továbbképző ülését.

1987. máj. 25. A TMB felkérésére a MAB megrendezte Dul Jenő okl. kohómérnök kandidátusi disszertációjának védését a MAB-székházban.

1987. máj. 27. A MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottságának Allamtudományi Munkabizottsága kerekasztal beszélgetést szervezett a MAB-székházban 5. ülése keretében.

1987. máj. 27. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Korrózióvédelmi Munkabizottsága megtartotta 8. ülését az NME-n.

1987. máj. 29. A MAB-székházban tartották meg az idei könyvhét miskolci megnyitója után az Ujhold szerzői irodalmi délutánját, amelyről beszámolt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" máj. 27-, 29- és 30-i száma.

1987. máj. 29. A DAB Müszaki Szakbizottsága Nyiregyházán, a Közüti Igazgatóságon tartotta meg ülését, amelyen meghívásra a MAB Gépészeti Szakbizottságát annak két tagja: Lévai Imre és Cselényi József képviselte.

1987. jún. 1. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Környezetvédelmi Munkabizottsága társrendezője volt Salgótarjánban, a Technika Házában a "Környezetvédelmi Világnap" keretében a "Környezetvédelem az ipari tevékenységben" tárgyú ankétának, amelyről a "Nógrád" aznapi és másnapi száma hirt közölt.

1987. jún. 1. Az Értelmiségi Klub megrendezte a MAB-székházban Bodnár Sarolta "Az áldozatok viselkedése az emberölés büncselekményének megelőző helyzeteiben" c. előadását.

1987. jún. 4. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Környezetvédelmi Munkabizottsága társrendezője volt a "Környezetvédelem a kitermelő jellegű anyagiparban" tárgyú ankétának a BSZV-székházban a "Környezetvédelmi Világnap" keretében.

1987. jún. 4. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Építő- és építőanyagipari gépészeti Munkabizottsága társrendezője volt a HCM-ben tartott rendezvénynek.

1987. jún. 5. A MAB-székházban került sor a KISZ Miskolc városi Bizottsága és a Magyar Uttörő Szövetség városi Elnöksége kitüntetéseinek átadására pedagógusok részére, amely eseményről a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma is beszámolt.

1987. jún. 6. Az "Észak-Magyarország"-ban Miskolc szellemi életéről közölt sorozatában Gápelné Tóth Rózsa írásában szó esett a MAB-ról is.

1987. jún. 6. Az "Észak-Magyarország"-ban hosszabb cikk jelent meg Tóth Józsefről, a MAB tagjáról, az MTA Bányászati Kémiai Kutatólaboratóriumának igazgatójáról.

1987. jún. 10. A MAB-klubtanács 29. rendezvényén Fejti György tartott előadást "Politikai, társadalmi, gazdasági, tudományos és kulturális környezetünk korszerűsítése" címen, amelyről beszámolt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. jún. 11. F. J. Geurten tanácsos, a Holland Királyság bécsi Nagykövetségének mezőgazdasági attaséja a MAB-székházban előadást tartott "Időszerű kérdések Hollandia mezőgazdaságában" címen a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Agrárklubjának rendezésében, amelyről hirt közölt a miskolci "Déli Hírlap" aznapi száma.

1987. jún. 11. A MAB-székházban tartották meg a "Miskolci Nyár" hagyományos rendezvény-sorozat sajtótájékoztatóját, amelyről az "Észak-Magyarország" másnapi száma részletesen beszámolt.

1987. jún. 12. A MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottságának Nép gazdaság jogi kérdései Munkabizottsága vitautulást rendezett a Heves megyei Noszvaj községben, amely egyben a munkabizottság alakuló ülése volt.

1987. jún. 11-12. "A kohászati kutatások helyzete" tárgyú konferenciára került sor a MAB-székházban, amelyről megemlékeztek az országos és a helyi napilapok.

1987. jún. 15. Az Értelmiségi Klub a MAB-székházban megrendezte Udvardy Lajos Endre vetített képes előadását Párizsról.

1987. jún. 15. A HNF Miskolc városi Bizottsága a MAB-székházban tartotta rendes ülését. Az ülésen a MAB vezetőségét Terplán Zénó tud. titkár képviselte.

1987. jún. 16. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának Vállalatfejlesztési Munkabizottsága megtartotta 20. ülését az EMÁSZ-székházban.

1987. jún. 17. Zambó János, a MAB elnöke, Kulcsár Kálmán, az MTA főtitkár helyettese és Ladányi József, Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tanácsának elnöke együttműködési megállapodást írt alá, amely szerint a MAB támogatja és segíti a megalakulandó: MTA Regionális Kutatások Központjának /RKK/ észak-magyarországi osztályát. Az aláírásról beszámolt a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. jún. 17. A HNF Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottsága a MAB-székházban megtartotta rendes ülését, amelyről beszámolt a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. jún. 19. A MAB Bányászati Szakbizottságának Érc- és ásványbányászati ill. Külszíni szénbányászati Munkabizottságai együttes ülést tartottak a MAB-székházban. Ez volt az érc- és ásványbányászati munkabizottság 11-edik és a külszíni szénbányászati munkabizottság 6-odik ülése.

1987. jún. 23. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Automatalási és számítástechnikai Munkabizottsága megtartotta 9. ülését az LKM-ben.

1987. jún. 24. A MAB-székházban került sor az "IBM-kompatibilis számítógépek hálózatában" tárgyú rendezvényre.

1987. jún. 26. Zambó János, a MAB elnöke megküldte az Észak-Magyarország három megyéje PB első titkárainak és tanácselnökeinek "Az észak-magyarországi állami gazdaságok belkereskedelmi és élelmiszeripari tevékenysége" c. előterjesztést.

1987. jún. 26. Elkészült az MTA Elnöksége által létrehozott "A tudományos kutatási kapacitás területi megoszlása" elnevezésű alkalmi bizottság észak-magyarországi anyaga 80 oldalnyi terjedelemben, amelyet Zambó János, a MAB elnöke, az alkalmi bizottság tagja megküldte Polinszky Károlynak, az alkalmi bizottság elnökének. A területi bizottságok anyagainak összefoglalói szeptemberben, majd novemberben készültek el az MTA Elnöksége számára.

1987. jún. 27. Gordos János, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának titkára a "Nógrád"-ban "Tudományés a műszaki technikai fejlődés" c. tanulmányt irt, amelyben kiemelte a MAB eddigi munkásságának hasznosságát.

1987. jún. 29. Fejti György az MSZMP KB titkárává történt megválasztása alkalmával baráti levélben vett búcsút Zambó Jánostól, a MAB elnökétől és Terplán Zénótól, a MAB tud. titkárától.

1987. júl. 1. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Anyagmozgatás és gépei Munkabizottsága társrendezője volt a "6. Anyagmozgatási Konferenciá"-nak, amely az NME-n zajlott le, és amelyről az "Észak-Magyarország" másnapi száma részletesen beszámolt.

1987. júl. 6. Berend T. Iván, az MTA elnöke levélben értesítette Zambó Jánost, a MAB elnökét, hogy előterjesztésére az MTA Elnöksége Kovács Ferenc levelező tagot és Páczelt István levelező tagot a MAB tagjaivá nevezte ki. Ezzel a MAB létszáma 25-ről 27-re nőtt.

1987. júl. 7. Prof. H. H. Emond /Freiberg/ előadást tartott a MAB-székházban.

1987. aug. 1. Az "Észak-Magyarország"-ban "Új tudománytörténeti sorozat" című cikk jelent meg, amelyben szó van arról, hogy az NME új sorozatának szerkesztésében szerepet vállalt a MAB Bányászati Szakbizottságának Bányászati történeti Munkabizottsága is.

1987. aug. 17. Meglátogatta a MAB-székházat Prof. A. S. Khokhlov akadémikus /Moszkva/, az SZTA főtitkárhelyettese, akinek a MAB működéséről Terplán Zénó, a MAB tud. titkára számolt be.

1987. aug. 24. Az NME-n megrendezett "5. Magyar Mechanikai Konferenciá"-n a MAB vezetőségét Terplán Zénó tud. titkár képviselte. A plenáris ülésen Páczelt István MAB-tag tartott előadást "A szerkezetméretezés új módszerei" címen. Rendező volt az MTA Műszaki Mechanikai Bizottsága és a IUTAM MNB-a, amelynek elnöke: Szabó János mondott megnyitó beszédet.

1987. aug. 27. A GTE "1. Nemzetközi huzal és sodrony Szimpózium"-ának sajtótájékoztatója zajlott le a MAB-székházban. Az aug. 31-én kezdődő három napos szimpóziumról előzetes tájékoztatás jelent meg a miskolci "Déli Hírlap" aznapi és az "Észak-Magyarország" másnapi számában.

1987. aug. 27-29. A 175 éve született Szemere Bertalan /1812. aug. 27. - 1869. jan. 18./ emlékünnepei zajlottak le a szülőfaluban: Vattán, majd fiatal korának működési helyén: Miskolcon. Aug. 28-án a MAB-székházban került sor a "Szemere Bertalan és kora" tárgyú tud. emlékülésre. Az emlékünnepek-sorozatáról részletesen hírt adott e napokban az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" több száma.

1987. aug. 31. - szept. 2. A MAB társrendezésében került sor az NME-n az "1. Nemzetközi huzal és sodrony Szimpózium"-ra, amelyet Terplán Zénó, a MAB tud. titkára nyitott meg, majd Ladányi József, Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tanácsának elnöke üdvözölte a megjelenteket és Fürjes Emil mondott beszédet "A magyar kohászat helyzete és távlati fejlesztése" címen. A szimpóziumról, a D4D fennállásának 75 éves jubileumáról részletesen beszámolt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" szept. 1-i száma, de hírt közölt róla számos országos napilap is.

1987. szept. 4. A MAB Bányászati Szakbizottságának Bányászati történeti Munkabizottsága társrendezője volt a Rudabányán sorra kerülő "500 évvel ezelőtt alakult meg Gölnicbánya, Szomolnok, Rudabánya, Jászó, Telkibánya, Rozsnyó és Igló részvételével a Felső-magyarországi bányavárosok közössége" tárgyú emlékülésnek.

1987. szept. 5. Az "Észak-Magyarország"-ban hosszabb cikk jelent meg "Sport és tudomány" címmel a MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mozgásbiológiai Munkabizottságáról.

1987. szept. 10. "A vásár menedzselése" témából tartott előadást a MAB-székházban két bécsi szakember: Ács János, a bécsi Technische Universität Ipargazdaságtani Tanszékének professzora és G. Schrenk, az intézet tud. munkatársa.

1987. szept. 15. A MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottsága megtartotta 3. ülését Egerben, a TESZÖV-székházban, amelyről hírt adott a "Heves megyei Népújság" szept. 17-i száma.

1987. szept. 16. A MAB-székházban rendezte meg a MEGA Számítástechnikai Kisszövetkezet és a NJSZT azt a kiállítást, amelyen a bemutatott szoftver-rendszereket meg lehetett vásárolni.

1987. szept. 18. A MAB-székházban került sor a 150 éve született Kerpely Kálmán /1837-1907/ volt neves selmecbányai kohász professzor emlékülésére, amelyről az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" szept. 17-i számai előzetes hirt adtak, majd "A mi egyetemünk" c. NME-lap szept. 28-i száma részletesen beszámolt.

1987. szept. 23. A "Nógrád"-ban "Pályázatok finisben - Szellemi tőkebefektetés" c. cikk jelent meg, amely elsősorban a MAB ideai pályázati felhívásáról szólt.

1987. szept. 24. Az Orvostovábbképző Egyetem miskolci II. Gyermekgyógyászati Tanszéke és a MAB közös rendezésében került sor a MAB-székházban egy tud. ülésre, amely egyben a munkabizottság 4. ülése is volt.

1987. szept. 29. A MAB-klubtanács 30. rendezvényén Ágh Attila tartott előadást "A politika és a gazdaság kapcsolata" címen.

1987. szept. 29. A MAB-székházban megalakult az Észak-Magyarországi Innovációs Centrum /Park/ RT., amelyről beszámoltak az országos napilapok, továbbá részletesebben az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" másnapi számai.

1987. szept. 30. Nagy Aladár MAB-tag, a MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának elnöke Budapesten részt vett az OT-ben a terület- és településfejlesztési ad hoc bizottság ülésén.

1987. szept. 30. Nagy Aladár MAB-tag, a MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottsága elnöke "Átalakítás, gyorsítás, nyilvánosság" c. tanulmánya jelent meg a Borsodi Szemle 3. számában.

1987. okt. 1. A MAB-székházban - Zambó János MAB-elnök vezetésével - a MAB miskolci tagjai megvitatták azt a vitaanyagot, amely az MSZMP KB 1987. júliusi - gazdasági-társadalmi kibontakozás - programja Miskolc városi és városkörnyéki végrehajtása feladatterveként készült. A vitaülésről beszámolt a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma.

1987. okt. 2. A Nógrádi Műszaki és Közgazdasági Hónap ünnepélyes megnyitására került sor Salgótarjánban, a Technika Házában, amelyet Ürmössy László MAB-tag, a MTESZ Nógrád megyei Szervezetének elnöke nyitott meg, majd Vörös Árpád tartott beszédet "A magyar ipar minőségi helyzete" címen.

1987. okt. 7. Noszvajon, a Heves megyei Tanács Oktatási és Továbbképzési Intézetében a MAB társrendezője volt a "Végvárok, végvári társadalom a visszafoglaló háborúk korában /1686-99/" témájú tud. tanácskozásnak, amelyről hirt közölt az "Esti Hírlap" aznapi és a "Heves megyei Népújság" másnapi

1987. okt. 8. Az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottságának aktiva-ülésén - amely az MSZMP KB gazdasági-társadalmi kibontakozásáról elfogadott program helyi feladatait vitatta meg - a MAB-ot Zambó János elnök képviselte.

1987. okt. 9. Az MTA TTT 25 tagja Miskolcra látogatott Thész János vezetésével és Gerencsér Emilné szervezésében. A MAB működéséről Terplán Zénó tud. titkár számolt be, és mutatta meg a MAB-székházat.

1987. okt. 13. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának Vállalatfejlesztési Munkabizottsága megtartotta 21. ülését az MKK Északmagyarországi Bizottságának székházában.

1987. okt. 13. Sajtótájékoztatót tartott a "Dr. Ferenczi Sándor Emlékbizottság" a MAB-székházban, amelyről beszámolt a "Népszabadság" és a "Népszava" másnapi száma. Hosszabb méltatás jelent meg Ferenczi Sándorról a miskolci "Déli Hírlap" másnapi számában.

1987. okt. 14. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának Tudományos szocializmus és politikatudományi Munkabizottsága társrendezője volt "A Szovjetunió múltjáról és jelenéről" Salgótarjánban sorra kerülő tud. emlékülésnek, amelyről részletesen beszámolt a "Nógrád" okt. 19-i száma.

1987. okt. 14. Megnyilt Egerben, a Technika Házában a Heves megyei Műszaki-Közgazdasági Hetek '87.

1987. okt. 15. Zambó János, a MAB elnöke elküldte Polinszky Károlynak a MAB beszámolóját, amely 1979-1987 jún. 30-ig terjedő időre vonatkozott. A kilenc kérdésre megfogalmazott válaszok 79 gépelt oldalt tettek ki.

1987. okt. 15. A MAB Állam- és jogtudományi Szakbizottsága és a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Büntetőeljárásügyi Tanács közösen rendezte meg a MAB-székházban "A III. Büntetőeljárásügyi Hónap záróünnepségét, amelyről az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" másnapi száma számolt be részletesen.

1987. okt. 16. A MAB Mezőgazdasági Szakbizottsága megtartotta 20. ülését Gyöngyösön, a GATE Társadalomtudományi Kara Vállalatgazdasági Üzemélnökképző Intézetében. Az ülésen részt vett Terplán Zénó, a MAB tud. titkára.

1987. okt. 17. A "Kelet-Magyarország"-ban "Részvényesek" c. jegyzet jelent meg, amely beszámolt a MAB-székházban szept. 29-én megalakult ICP-ről /Északmagyarországi Innovációs Centrum /Park/ RT.-ről/.

1987. okt. 20. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Építő- és építőanyagipari gépészeti Munkabizottsága tud. ülést rendezett a MAB-székházban.

1987. okt. 21. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mentálhigiénés Munkacsoportja rendezésében Prof. M. Krause Peters /Kuba/ tartott előadást.

1987. okt. 21. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Agrokémiai Munkabizottsága Sajóbáonyban, az Északmagyarországi Vegyiművek hivatalházában megtartotta 13. ülését.

1987. okt. 21. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának titkári tisztségéről - másirányú fontos megbízatása miatt - lemondott Hrabcz József MAB-tag. Az új titkár: Tolnai Gábor, a MAB nov. 18-i ülésén kapta kézhez megbízó levelét.

1987. okt. 22. Gyöngyösön a helyi Műszaki-Közgazdasági Napokat Terplán Zénó, a MAB tud. titkára nyitotta meg.

1987. okt. 24. A "Hajdú-Bihari Napló"-ban Soós Pál cikket írt "Szerepvállalás - szerepváltás!" címen, amelyben összefoglalta a területi akadémiai bizottságok működésének néhány időszerű kérdését.

1987. okt. 26. Dudla József, az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottság első titkára megköszönte Zambó János MAB-elnöknek a MAB Bányászati Szakbizottsága Érc- és ásványbányászati Munkabizottsága által kidolgozott javaslatok okt. 20-i megküldését.

1987. okt. 26. A MAB-székházban került sor a "16. Borsodi Földtudományi Hónap" megnyitására, amelyről az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" okt. 24-én adott előzetes hírt.

1987. okt. 27. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Környezetvédelmi Munkabizottsága az ETE miskolci Csoportjával megrendezte a MAB-székházban "A szénhidrogénfelhasználás környezetvédelmi vonatkozásai" tárgyú ankétot.

1987. okt. 27. Prof. A. McLean /University of Toronto/ előadást tartott a MAB-székházban. A MAB-működést a vendég számára Terplán Zénó, a MAB tud. titkára ismertette.

1987. okt. 28. A MAB-klubtanács 31. rendezvényén Elekes Attila előadása hangzott el "Társkapcsolati készségek és szerepük a mindennapi életben" címen.

1987. okt. 30-31. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Perinatológiai Munkabizottsága társrendezőként megrendezte a MAB-székházban az "Intenzív szülészoba" szimpóziumot, amelyről előzetes hírt közölt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" okt. 29-i és 30-i, majd részletes beszámolót közölt a nov. 2-i száma.

1987. nov. 1-2. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mentalhigiénés Munkacsoportja emléktábla leleplezést és tud. ülést rendezett Dr. Ferenczi Sándor világhírű orvos, Miskolc város szülötté tiszteletére, amelyről az országos és a helyi napilapok nov. 2-án és 3-án részletesen beszámoltak, sőt a "Budapester Rundschau" nov. 23-i száma is.

1987. nov. 5. A MAB Bányászati Szakbizottságának Bányászati történeti Munkabizottsága megtartotta 6. ülését a MAB-székházban.

1987. nov. 9. A HNF Miskolc városi Bizottsága értelmiségi rétegtalálkozót rendezett a MAB-székházban. Az Országgyűlés legutóbbi üléséről Velkey László professzor, a MAB Egészségügyi Szakbizottságának tagja, a Gyermekgyógyászati Munkabizottság elnöke, országgyűlési képviselő tájékoztatta a megjelenteket. Jelen volt a MAB több tagja. A rétegtalálkozóról hirt adott a miskolci "Déli Hírlap" aznapi és másnapi száma.

1987. nov. 10. A TMB felkérésére a MAB megrendezte Imre József okl. kohómérnök kandidátusi disszertációjának védését a MAB-székházban.

1987. nov. 11. Az ENSZ "Second International Peace Week of Scientists" rendezvénye keretében a MAB Egészségügyi Szakbizottsága tud. ülést rendezett a MAB-székházban, amelyen Patkós András "A fegyverkezési verseny és a kutatások" és Novák János "Az égési sérülések előfordulása és ellátásának lehetőségei nukleáris robbanás után" c. előadása hangzott el. Részt vett a tud. ülésen Terplán Zénó, a MAB tud. titkára. Az eseményről hirt közölt a "Magyar Nemzet", a veszteprémi "Napló" és a "Somogyi Néplap" másnapi száma.

1987. nov. 11. Prof. R. Steinhardt /Freiberg/ meglátogatta a MAB-székházat, amely látogatás keretében a MAB-ról Terplán Zénó tud. titkár tájékoztatta a vendéget.

1987. nov. 12. A MAB-klubtanács 32. rendezvényén Vidor Ferenc tartott előadást "A tudomány, a technika és a művészetek integrálásának lehetőségei és korlátai" címen.

1987. nov. 13. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottsága megtartotta 17. ülését a MAB-székházban.

1987. nov. 13. A MAB Bányászati Szakbizottságának Mélyművelésű szénbányászati Munkabizottsága megtartotta 12. ülését a MAB-székházban, amelyen részt vett Zambó János, a MAB elnöke.

1987. nov. 13. A "Nógrád" híre szerint a MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának Neveléstudományi Munkabizottsága tud. ülést rendezett Salgótarjánban.

1987. nov. 13. A GTE Országos Titkári Tanácsa a MAB-székházban tartotta három napos ülését, amelyen Terplán Zénó, a MAB tud. titkára felszólalásában tájékoztatást adott a MAB működéséről és a MAB-székház funkciójáról. Az ülésről részletesen beszámolt az "Észak-Magyarország" nov. 14-i száma.

1987. nov. 14. Az "Új Impulzus" hasábjain "Innovációs RT" címen, a szept. 29-én a MAB-székházban megalakult IC/P/Rt-ről volt szó.

1987. nov. 16. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Anyagmozgatás és gépei Munkabizottsága megtartotta 14. ülését.

1987. nov. 17. Szücs Erika, az MSZMP Miskolc városi Bizottságának titkára levélben köszönte meg a MAB segítségét az MSZMP KB júliusi programja városi és városkörnyéki anyagának vitájában nyújtott segítséget.

1987. nov. 18. A MAB megtartotta 18. ülését a Bükki Nemzeti Park ipolytarnóci Természetvédelmi Területének őslénytani lelete kutató épületében. Az ülés lefolyásáról a Közl. más helyén részletes leírás olvasható. Az ülésről hirt közöltek a Nógrád, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megye napilapjainak másnapi számai.

1987. nov. 18. A MAB Kohászati Szakbizottságának Anyagvizsgálati Munkabizottsága megtartotta 12. ülését a MAB-székházban.

1987. nov. 19-20. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Gastroenterológiai Munkabizottsága a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház II. Belgyógyászati és Gastroenterológiai Osztályával kerekasztal konferenciát és munkabizottsági ülést rendezett /ez volt a 8. ülés/ a megyei kórházban.

1987. nov. 23. A MAB Gépészeti Szakbizottsága megtartotta 21. ülését a MAB-székházban, amely után felolvasó ülésre került sor.

1987. nov. 23. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának Néprajzi Munkabizottsága megtartotta 8. ülését Miskolcon, a HOM-ban.

1987. nov. 24. A MAB Bányászati Szakbizottságának Bányászati történeti Munkabizottsága társrendezője volt az egy éve elhunyt Bocsánczy János /1920-86/ professzor, a MAB Bányászati Szakbizottsága Külszini szénbányászati Munkabizottsága elnöke emlékkiállításának, amelyről hirt közölt az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" aznapi száma.

1987. nov. 24. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának Nyelvtudományi Munkabizottsága rendezésében került sor a MAB-székházban Prof. A. Delaunay /Párizs/ "Qu'est-ce la vie?" c. előadására.

1987. nov. 25. A MAB Társadalomtudományi Szakbizottsága megtartotta 11. ülését az MSZMP Heves megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának székházában. Ugyanott került sor a Filozófiai Munkabizottság 9., a Néprajzi Munkabizottság 9., a Neveléstudományi Munkabizottság 8. és a Tudományos szocializmus és politikatudományi Munkabizottság 6. ülésére.

1987. nov. 25. A MAB Egészségügyi Szakbizottságának Mozgásbiológiai Munkabizottsága a MAB-székházban ülést tartott, amelyen a Kassai Műszaki Főiskola és az NME Testnevelési Tanszékeinek közös kutatási programját lektorálták a jelenlévők.

1987. nov. 26. A MAB Bányászati Szakbizottsága megtartotta 15. ülését a MAB-székházban.

1987. nov. 27. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Gépkonstrukció-fejlesztési Munkabizottsága megtartotta 10. ülését a VEGYTERV miskolci fiókjában.

1987. nov. 27. A MAB-székházban rendezte meg a GTE Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezetének Hegesztési Szakosztálya, az LKM GTE-szervezete a "Felrakóhegesztési továbbképző tud. ülést", amelyet Romvári Pál, a MAB Gépészeti Szakbizottsága Anyagismereti és technológiai Munkabizottságának elnöke nyitott meg.

1987. nov. 27. Az ELTE felsőoktatási művelődés-közéleti tanácsadó szolgálata megrendezte a "29. egyetemközi társadalomkutató művelődésközéleti terepgyakorlat leendő témafelelőseinek észak-magyarországi tapasztalatszerző portyáját". Ennek keretében Terplán Zénó, a MAB tud. titkára bemutatta a MAB-székházat és ismertette a MAB működését.

1987. nov. 30. Megalakult a MAB-székházban a "Szemere Bertalan Kulturális Egyesület", amelyről előzetes hirt közölt a miskolci "Déli Hirlap" nov. 19-i száma, majd beszámolt a megalakulásról a dec. 1-i száma. Hasonlóképpen előzetes hirt adott az "Észak-Magyarország" nov. 24-i száma, majd beszámolt a dec. 1-i száma a megalakulásról. Ezenkívül részletes hirt közölt a "Népszabadság" dec. 1-i száma is.

1987. dec. 1. A MAB-székházban osztották ki Miskolc város felszabadulása 43. évfordulója alkalmával azokat a kitüntetések, amelyek a KISZ Miskolc városi Bizottsága és a városi Uttörőszövetség adományozott. Az eseményről részletesen beszámolt a miskolci "Déli Hirlap" másnapi száma.

1987. dec. 3. A MAB Gépészeti Szakbizottságának Anyagmozgató és gépei Munkabizottsága megtartotta 15. ülését Szécsényben, a II. Rákóczi Ferenc Mezőgazdasági TSZ-ben.

1987. dec. 3. A MAB-székházban felszerelték azt a márványtáblát, amely a székház múltjának és az MPA által történt átvételével kapcsolatos adatokat foglalja tömören össze, és amelyet Balázs Vilmos kőfaragó mester készített Budapesten. A márványtábla szövege a Közl. más helyén olvasható.

1987. dec. 8. A MAB-klubtanács 33. rendezvényén a miskolci Hassler-kórus karácsonyi dalokat adott elő.

1987. dec. 10. A MAB Vegyészeti Szakbizottságának Agrokémiai Munkabizottsága megtartotta 14. ülését Kompolton, a GATE Kutató Intézetében.

1987. dec. 10. A MAB-székházban tartották meg a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bünmegelőzési Tanács soron következő ülését, amelyre az "Észak-Magyarország" nov. 26-i száma előre felhívta a figyelmet "Elméleti kutatás és társadalmi összefogás" címen.

1987. dec. 12. A VEAB szokásos évváró teljes ülésén a MAB-ot Terplán Zénó tud. titkár és Takács Ernőné szerv. titkár képviselte.

1987. dec. 14. Ülést tartott a MAB szűkebb vezetősége, amelyen - a felkért szakbizottsági bíráló bizottságok véleménye alapján - döntés született a MAB 1987. évi pályaműveiről /l. a Közl. más helyén a részletes beszámolót/. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében dolgozó jutalmazottokról az "Észak-Magyarország" és a miskolci "Déli Hírlap" dec. 28-i száma, a Nógrád megyében dolgozó jutalmazottokról a "Nógrád" dec. 29-i száma, a Heves megyében dolgozó jutalmazottokról a "Heves megyei Népiújság" dec. 30-i száma számolt be.

1987. dec. 15. A MAB-klubtanács 34. rendezvényén Pozsgay Imre tartott előadást "Hazánk társadalmi erőinek szerepe jövőnk alakításában" címen, amelyről hirt közölt az "Észak-Magyarország" másnapi száma.

1987. dec. 17. A MAB Bányászati Szakbizottságának Számítástechnikai Munkabizottsága megrendezte Prof. R. Steinmetz /Freiberg/ előadását a "CAD/CAM alkalmazások az NDK külszíni és mélybányászatában" címen.

1987. dec. 18. A MAB Kohászati Szakbizottságának Metallurgiai Munkabizottsága megtartotta 10. ülését az LKM vendég-házában.

1987. dec. 18. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságának Műszaki fejlesztési Munkabizottsága ill. Vállalatfejlesztési Munkabizottsága megtartotta 19. ill. 22. ülését a MAB-székházban.

1987. dec. 29. A MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottsága és a Terület- és településfejlesztési Munkabizottságának miskolci tagjai ülést tartottak a MAB-székházban /ez volt a szakbizottság 18., a munkabizottság 10. ülése/. Az együttes ülés megvitatta "A regionális és a régiókon belüli kapcsolatok továbbfejlesztésének lehetőségei - A helyi és a területi irányítás szerepe" c. rész-koncepciót. Az ülésen jelen volt Terplán Zénó, a MAB tud. titkára és Vincze János, az RKK észak-magyarországi osztályának újonnan kinevezett vezetője. A vitaülés feljegyzését a két opponensi véleményvel Zambó János, a MAB elnöke másnap küldte el Berend T. Ivánnak, az MTA elnökének.

II.

E m l é k e z t e t ő

a Miskolci Akadémiai Bizottság /MAB/ 1987. ápr. 21-én
a Bükki Nemzeti Park /BNP/ Rejteki Kiránduló és Kutató
Központjában tartott 17. ülésére

Az ülésen jelen volt a MAB 13 tagja /hiányzott Bandur Károly, Alaitner István, Bócsa Iván, Bodó Sándor, Czibere Tibor, Énekes Sándor, Horváth István, Horváth Tibor, Nagy Aladár, Simon Sándor, Szilas A. Pál, Vincze Endre/. Jelen volt Juhász Ferenc, az MSZMP KB politikai munkatársa, Gerencsér Emilné, az MTA TTT főelőadója, Bartucz Ferenc, a BNP igazgatója, V. Szabó Ferenc a BNP igazgatóhelyettese, Takács Ernőné, a MAB szervező titkára, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád megyei Pártbizottságainak több képviselője, az Akadémiai Kiadó két munkatársa. Összesen 31-en voltak jelen. Az ülést Zambó János, a MAB elnöke vezette le.

Napirenden szerepelt először a BNP néhány terephelyének helyszíni megtekintése, majd folytatódott az 1986. nov. 19-i MAB-ülés vitája a BNP tudományos problémáiról. Felszóalt: Bartucz Ferenc, Csiky Miklós, Járási Lőrinc, Kun László, Nagy Anna, Nagy József, Prónai Gábor, V. Szabó Ferenc, Szalai György, Szücs László, Terplán Zénó, Tóth József, Zambó János. A vita végén azt a javaslatot fogadta el a MAB, hogy alakuljon meg a MAB 10. szakbizottságaként: a MAB Erdészeti Szakbizottsága, amely majd foglalkozik a BNP tud. problémáival is.

Felszóalt ezután Tóth József, az Akadémiai Kiadó gazdasági igazgatója, aki Miskolc város segítségét kérte egy bolthelyiséghez. A MAB 3 tagú bizottságot jelölt ki a kérelem elősegítéséhez /amely bizottság munkájára nem lett szükség, mert az Akadémiai Kiadó időközben megkapta a kért bolthelyiséget/.

A MAB az 1987. évi pályázati felhívás tervezetét és a szakbizottságok évi munkaterveit megjegyzés nélkül elfogadta.

Terplán Zénó tud. titkár kérte a MAB tagjainak segítségét az MTA "A tudományos kutatás területi megoszlása" témájú MAB-anyag összeállításához, amelynek határideje: 1987. jún. 30. /Amint a Közl. más helyén részletesebben olvasható, az anyag összeállításához a szakbizottsági elnökök és titkárok, továbbá az NME egyes tanszékvezetői nyújtottak segítséget, ill. a MAB Közleményei eddig megjelent hét számának adataiból volt összeállítható./

E m l é k e z t e t ő

a Miskolci Akadémiai Bizottság /MAB/ 1987. nov. 18-án a Bükk Nemzeti Park /BNP/ ipolytarnóci Természetvédelmi Területének Őslénytani lelete kutató épületében tartott 18. üléséről

Az ülésen jelen volt a MAB 14 tagja /hiányzott Szücs László, Alaitner István, Bócsa Iván, Bodó Sándor, Budai László, Énekes Sándor, Horváth Tibor, Hrabecz József, Nagy Aladár, Nagy József, Páczelt István, Tóth József, Vincze Endre/. Jelen volt: Hámor Géza, a MÁFI igazgatója /az 1. napirend előadója/, Kozák Imre, a MAB-klubtanács elnöke, Kovács Jenő, a Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezérigazgatója /a 2. napirend előadója/, Bartucz Ferenc, a BNP igazgatója, V.Szabó Ferenc, a BNP igazgató-helyettese, Somfai Attila, a MAB Bányászati Szakbizottsága Geo-Munkabizottságának elnöke, Gordos János, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának titkára, Richter Tibor, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bizottságának politikai munkatársa, Takács Ernőné, a MAB szerv. titkára, Tolnai Gábor, a MAB Társadalomtudományi Szakbizottságának új titkára. Összesen 22-en voltak jelen. Az ülést Zambó János, a MAB elnöke vezette le.

A MAB tagjai és a meghívott vendégek először - sétálva - megtekintették az Őslénytani leleteket. Közben Bartucz Ferenc házigazdaként üdvözölte a megjelenteket, majd Hámor Géza ismertette az Őslénytani leleteket és a bemutató termet /múzeumot/. A menet közben feltett kérdéseken kívül, az ülésen hozzászólt: Csiky Miklós, Kun László, Szalai György, Terplán Zénó, Tarján Gusztáv, Zambó János.

Az ülésen a MAB elfogadta Terplán Zénó tud. titkár előterjesztését a MAB Erdészeti Szakbizottsága megalakításáról és szakbizottsági elnökként Kovács Jenő kandidátust. Kovács Jenő vázolta elképzeléseit és titkárként: Ujvári Ferencné Jármay Éva kandidátust jelölte meg.

Az egyebekben Terplán Zénó tud. titkár bejelentette, hogy a "Szemere Bertalan" ill. "Dr. Ferenczi Sándor" megemlékezések rendben lezajlottak; bejelentette továbbá a Társadalomtudományi Szakbizottságban a titkár-változást: Hrabcz József helyére Tolnai Gábor került, akinek Zambó János, a MAB elnöke átnyújtotta a megbízásról szóló levelet.

III.

Előadások a MAB-üléseken:

1987. november 18-án Hámor Géza a földtud. doktora

1988. február 4-én Berend T. Iván akadémikus, az MTA elnöke

Ipolytarnóc és a Nógrád-Cserhádi terület
kutatásának eredményei és jelentősége a hazai föld-
tudományban

Hámor Géza

Ipolytarnóc /Észak-Magyarország, Nógrád megye/ világ-
hírnevét páratlan ősvilág-
leleteinek köszönheti. Az ősvilág-
környezetet betemető riolittufa-
áradat konzerválta az
alsó-miocén felszín eredeti morfológiáját, növényzetét, ál-
latvilágának nyomait. Pontosan rekonstruálni tudjuk a
19,6±1,4 millió év előtti "katasztrófát", az azt megelőző
és azt követő időszakokat.

Jelentősége túlnőtt az őslénytani különlegességeket
leíró kezdeti szakaszban felismerteken; Ipolytarnóc ma már
a neogén litosztratigráfia, biosztratigráfia, geokronológia,
kronosztratigráfia, szedimentológia, vulkanológia, paleo-
biogeográfia, paleogeográfia és faciológia számára egyaránt
etalon értékű európai alapszelvény és tipusterület.

Tudománytörténeti jelentőségét a fontosabb évszámok
önmagukban is reprezentálják:

Kubinyi Ferenc 1836-ban ismerte meg a "tarnóczi óriás-
nagyságú kövesült fát"; Böckh Hugó és Tuzson János 1900-ban
az ősszállatok lábnyomait fedezte fel, Koch Antal 1903-ban
publikálja a feké tengerei rétegek cápafojait, tengeri Mol-
lusca-faunáját; Lambrecht Kálmán 1912-ben a madárlábnyo-
mokat, és Jablonszky Jenő 1914-ben a fosszilis flórát. A
tudományos világ Abel O. /1935/ ősvilág-nyom tanulmánya a-
lapján figyelt fel Ipolytarnócra. A külföldi irodalomban
figyelemreméltóak Thenius E. /1948/ és Vialov O.S. - Flerov
K.K. /1952/ idevonatkozó közleményei is.

A kutatástörténet két érdekes ellentmondása, hogy
1985-ig nem született monografikus igényű szintézis Ipoly-

tarnócról és a világhírű leleteknek a szakma legjobbjai által több mint 100 éve szorgalmazott teljes feltárását, védelmét és korszerű bemutatását is csak akkor tudtuk megoldani.

Köszönet és hála illeti mindazokat, akik e nagy adósnak törlesztésében legaktívabban működtek közre.

Elődeink munkájára építve, ennek létrejöttét Barkó L. a terület földtani felvételével és évtizedes tapasztalatainak összefoglalásával; Pálfalvy I. és Hably L. fitopaleontológiai; Kordos L. gerinces-faunisztikai; Ravaszné Baranyai L. ásvány-kőzettani; Balogh Kadosa radiometrikus; Koreczné Laky I. Foraminifera; Hajós M. kovavázú mikroflóra; Nagy I.-né paleontológiai vizsgálatokkal; Lelkes Gy., Kovács E., Viczián I., Barabásné Serényi E. laboratóriumi analitikai munkákkal, az OKTH szakemberei a természetvédelmi terület kiépítésével segítették elő.

Szerző az ipolytarnóci terület tágabb környezetét adó nógrád-cserhádi területtel foglalkozó monográfiával és az Észak-Magyarország távolabbi neogén területeit is bemutató ősföldrajzi térképek anyagával járult hozzá Ipolytarnóc ősföldrajzi képének rekonstrukciójához.

A Nógrád-Cserhádi terület földtani monográfiája és Ipolytarnóc monográfiája az R.C.M.N.S. VIII., 1985. évi magyarországi kongresszusának tiszteletére jelent meg a *Geologica hungarica Series geologica* 22., ill. *Series paleontologica* 44-46-os köteteiben.

A Nógrád-Cserhádi terület 1968-ban megkezdődött földtani újrafeldolgozását indokolta - a 130 évre visszatekintő intenzív kutatás ellenére - annak

- nem kielégítő földtani ismeretessége /vitatott földtani felépítése, ismeretlen kifejlődési /pl. vastagsági/ viszonyok; 2000 km²-en egyetlen furás sem harántolta a harmadidőszaki fedőhegység aljzatát, legutóbbi 1:75 000 méretarányú földtani térképét 1941-ben adták ki/;

- a hazai neogénkutatás szempontjából kulcsfontosságú helyzete. Itt található Magyarország legteljesebb oligocén-miocén rétegösszlete; átmeneti kifejlődésű a dunántúli, ÉK-magyarországi és erdélyi fáciesterületek között; az új Magyar Rétegtani Lexikon 82 miocén egységének 32 %-a, a hazai miocén formációrendszer 45 tagja közül tizenegynek a sztratotipusa itt feltárt;

- ásványi nyersanyag-potenciálja /tisztázatlan perspektívájú oligocén és alsó-miocén barnakőszén- és pannon korú lignittelepek, a cserhátaljai paleogén-neogén medence Magyarországon kizárólagos felszíni vagy felszinközeli szénhidrogén nyomai; vegyesásványi anyagok és építőanyagipari nyersanyagok változatos sora/.

. x x x

Az észak-magyarországi miocén rétegtani vitái elsősorban a területen belüli gyors vertikális és horizontális fáciesváltozásokból; a lito-, bio-, kronosztratigráfiai elemek keveredéséből és abból adódtak, hogy egy szerző általában egyet ismert a három eltérő felépítésű kifejlődési terület közül /a Galga-vonaltól Ny-ra levő, a Galga-vonal és az Etesi-árok közötti terület, és az Etesi árok területe /az u.n. "nógrádi-medence"/. Ezen ismereti hiányok, a kronosztratigráfiai szemlélet és módszer erőltetése okozták azokat a több évtizedes /nem egy esetben generációkat érintő és egyes elemeiben máig is kiható/ vitákat, melyekről a terület miocénje nevezetes. A teljesség igénye nélkül említjük meg a felmerült problémák közül az oligocén-miocén, helvét-torton határvitákat; az u.n. "aequiptenes rétegek" korának vitáját és ennek következményeként a barnakőszén formációk korbesorolását; a "lajtamészkö"/-vek/ szintbeli megjelenésének kérdését; a barnakőszéntelepesség és slirösszlet heteropikus voltának felvetését; a szarmata szárazföldi és tengeri képződmények települési viszonyait; a vulkanitok korának és nyersanyag lehetőségének megítélését.

A munka eredményeként elkészült a terület korszerű litosztratigráfiai feldolgoása /1. sz. táblázat/,

nyolc párhuzamos módszerű biosztratigráfiai kiértékelése alapvetően klasszikus módszerekkel. A kronosztratigráfiai szintézis egyik újdonsága, hogy az összes rétegtani elemeket statisztikai módszerű mennyiségi kiértékeléssel, a kronosztratigráfiai egységek teljes vertikális és horizontális szelvényeiben vizsgáltuk - kizárva a fácieseltérések és -átmenetek korrelációt zavaró elemeit. Másik újdonsága, hogy eredményeit szintén kvantitatív módszerű teljes fácieselemzéssel és ősföldrajzi rekonstrukcióval ellenőriztük térben és időben egyaránt. Harmadik újdonságként a rendszer korszerű geokronológiai megalapozását emlitem: tömeges K/Ar módszerű abszolút kormeghatározási adatokra alapozva itt hoztuk létre a hazai neogén standard geokronológiai szelvényét; ennek és az első magyarországi miocén magnetosztratigráfiai szelvénynek az alapján megalkottuk a terület eventsztratigráfiai, geodinamikai modelljét.

A rétegtani, fejlődéstörténeti, nyersanyaggenetikai eredményeket a mediterrán neogén regionális kronosztratigráfiai rendszerével korrelálva, emeletenként mutatom be.

1. Az oligocén korszaknak csak záró képződményei, az egri emelet Szécsényi Slir, Pétervásárai Homokkő és Becskei Formációi tanulmányozhatók a felszínen. Ezek a paleogén végi globális regresszió, feltöltődés, kiemelkedés eseményeit rögzítik.

2. A miocén eggenburgi emelet alsó határát regionális diszkordancia, a "nagy Pectenek" megjelenése jelzi. Felső határa a Gyulakeszi Riolituffa Formáció bázisa. Fejlődéstörténetére fél földtani nagyciklus jellemző.

Az N 5 /Blow/ zóna a teljes tengeri időtartamra kiterjed /Budafoki Homok Formáció, Putnoki Slir Formáció/. Az eggenburgi szárazföldi kifejlődés részben heteropikus voltát a makrofaunával jellemzett deltafáciesű Tordasi Rétegek bizonyítják. Vitatható kérdés a Pétervásárai Homokkő és a Budafoki Homok Formáció glaukonitos homokkő kifejlődése esetén az alsó határ megvonása. Mindkét formáció az NN 3 nannozóna elemeit tartalmazza.

A nógrád—cserhádi terület litosztratigráfiai táblázata
Lithostratigraphic plate of the Nógrád—Cserhát area

1. táblázat

Formációcsoport Group	Formáció Formation	Tagozat Member	Réteg Bed	Megelőző elnevezés Synonyms
Galgavölgyi Formációcsoport	<i>Kozárdi Formáció</i>	—	szurdokpüspöki diatomaföld	„szarmata durvamészkö” „cerithiumos rétegek” „crviliás rétegek”
	<i>Galgavölgyi Riolittufa Formáció</i>	—	—	„felső riolittufa”
	<i>Sajóvölgyi Formáció</i>	—	—	„szarmata szárazföldi összlet”
Lajtai Formációcsoport	<i>Szilágyi Agyagmárga Formáció</i>	—	—	„márkházai márga”
	<i>Rákosi Lajtamészkö Formáció</i>	—	Szt. László rétegek	„nulliporás mészkő” „ditrupás mészkő” „lajtamészkö” „felső lajtamészkö”
	<i>Mátrai Vulkanit Formáció</i>	—	—	„mátrai andezit” „sztratovulkáni sorozat és fedőandezit”
	<i>Sámsonházi Formáció</i>	—	—	„pötlzleinsdorfi homok” „pilinyi rétegek” „alsó lajtamészkö”
	<i>Nógrádszakáli Márga Formáció</i>	—	—	„heteroszteginás márga” „nógrádszakáli tufás márga” „torton slir”
Cserhádi Formációcsoport	<i>Tari Dácittufa Formáció</i>	—	—	„középső riolittufa”
	<i>Hasznosi Andezit Formáció</i>	—	—	„alsó andezittufa” „mogyoródi andezittufa”
	<i>Fóti Formáció</i>	—	litkei édesvízi mészkö	„fóti rétegek” „galgavölgyi briozoás mészkő” „praescabriusculusos rétegek”
	<i>Garábi Slir Formáció</i>	—	—	„zagyvölgyi slirek” „helvét slir”
	<i>Egyházasgergei Homokkő Formáció</i>	Egyházasgergei Homokkő Tagozat	acsai kavics cinkotai kavics	„pectenes homokkő” „ehlamyszos homokkő”
		Kazári Homokkő Tagozat	—	„oncophorás (trachakiás) rétegek
	Nógrád—borsodi Formációcsoport	<i>Salgótarjáni Barnakőszén Formáció</i>	Kisterenyel Tagozat	vízslási homok mátranováki agyagmárga
Nógrádmegyeri Tagozat			—	„felső tarkaagyag”
<i>Gyulakeszi Riolittufa Formáció</i>		—	—	„alsó riolittufa”

1. táblázat folytatása

Formációcsoport Group	Formáció Formation	Tagozat Member	Réteg Bed	Megelőző elnevezés Synonyms
Budafoki Formációcsoport	Zagyvapálfalvai Tarkanyag Formáció		ipolytárnóci rétegek torlasi rétegek	„lábnyomos homokkő” „alsó tarkanyag” „mátrászelei rétegek”
	Putnoki Slir Formáció	Illyi Agyagmárga Tagozat	---	„amussziumos slir” „burdigalái slir”
	Budafoki Homok Formáció	Ordaspusztai Homokkő Tagozat	---	„pectunkuluszos homok”
		Szorospataki Homokkő Tagozat	---	„nagypectenes rétegek”
		Berecki Homok Tagozat	---	„ostreás, anomiás homok”
Egri Formációcsoport	Becskei Formáció	---	---	„akvitáni barnakőszéntelepek”
	Egri Formáció	---	---	„molluszkás homok és agyag”
	Pétervásárai Homokkő Formáció	---	---	„glaukonitos homok” „keresztarétegzett homokkő”
	Szécsényi Slir Formáció	---	---	„katti slir”

Az ottnangi emelet idejéhez való átmenetet és rokonsági kapcsolatot a folytatódó üledékciklus, az áthuzódó *Platanus neptuni* - *Palaeocarya orsbergensis* - *Laurophyllum Calamus noszkyi* flórazóna bizonyítja.

3. Az ottnangi emelet alsó határát a 19,6_{+1,4} millió év előtti epizodikus riolittufa szórás eseményével jelöljük ki; konvencionális alapon /Bratislava, 1975/. Ez - elterjedési területén belül - kitűnő időjelző a rétegtani kérdések megítéléséhez. Felső határát a paleotrópusi elemek egy részének /pl. *Platanus neptuni*/ és a *Proposcidea*-félének a kihalása, ill. a következő transzgresszió által okozott diszkordancia jelzi.

Fejlődéstörténetére az alsó-miocén földtani nagyciklusnak a felső-eggenburgi idején megkezdődött második félciklusa jellemző. /Feltöltődés-elmocsarasodás barnakőszén képződéssel, a ciklus végén félsósvizi *Cardium*-félék dominanciájával./

A fáciesviszonyok miatt a területen nannoplankton- és formainiferazónák nem mutathatók ki. A Salgótarjáni Bar-

nakőszén Formáció felső részén található ingressziók nyomai azonban távkorrelációt tesznek lehetővé a formáció borsodi, sajóvölgyi részén kimutatott NN 3 és CPN 4 zónákkal.

Az eggenburgi-ottnangi /alsómiocén/ globális eseményeket az Afrika-lemez és Eurázsia kollíziója; az így létrejött szárazföldön az afrikai gerincesek migrációja jellemzi. Ipolytarnóc Rhinoceros és Tapir lábnyomleletei és kísérő flórája, valamint a nógrádi Proboscidea-csontleletek ezt igazolják.

Az ipolytarnóci őséletteret az e ciklushoz tartozó, ignimbrit-jellegű vulkanizmus során az Etesi árkot teljesen betakaró riolit ártufa konzerválja.

A nyersanyagképződést a lagunásodó oligocénvégi-alsómiocén tenger nagy szervesanyagtartalma /szénhidrogén anyagokzetek?/ és kiterjedt kőszénmocsarak /becskei és salgótarjáni típusu barnakőszéntelepek/ determinálják.

4. A középső-miocén kárpáti emelet alsó határát regionális diszkordancia, az új üledékciklus bázisképződményei: a Chlamys-félék és a tengeri gerincesek /23 taxon/ tömeges megjelenése, valamint a Rzehakia-félék és a Helicospaera ampliaperta /NN 4 zóna/ együttes megjelenése jelöli ki. Felső határa regionálisan kimutatható interciklikus epizodikus vulkáni működés befejeztével húzható meg. /Tari Dácittufa Formáció: $16,4 \pm 0,8$ millió év/. Ennek hiányában a Fóti Formáció teljes feltöltődést bizonyító szárazföldi képződményeinek fedőjében megjelenő újabb tengeri képződmények bázisán vonható meg a határ. Nyílttengeri, folyamatos üledékképződés esetén a felső határ kijelölésének lehetőségeit az 5. pont tartalmazza.

A kárpáti emelet fejlődéstörténetére egy teljes földtani nagyciklus jellemző, a transzgresszió kezdetével - maximális tengerelöntéssel - majdnem teljes feltöltődéssel és ciklusvégi kiemelkedéssel - vulkanizmussal. A ciklusnak csak alsó kétharmada sztratifikálható pontosan az

NN 4, N 7 és CPN 5 zónák alapján. Figyelemre méltó a ciklus végén a Fóti Formációban a Bryozoák dominanciája /16 taxon/ és az első, részben szubmarin andezitvulkanizmus /bár csak lokális/ rétegtani jelentősége /17,3±1,2 millió év/.

5. Az alsó-bádeni alemelet idején a terület egy részén üledékhiány mutatható ki a kárpáti végi kiemelkedés miatt. Nyíltvízi, folyamatos üledékképződés esetén alsó határa a *Heterostegina costata*, *H. simplex*, *Orbulina bilobata*, *O. suturalis*, továbbá 1 *Globigerina*, 5 *Globigerinoides*, 1 *Globoquadrina* új taxon és néhány benthosz Foraminifera megjelenésével vonható meg.

Az időszakot egy transzgresszióval megújuló és kiemelkedésig fejlődő fél földtani nagyciklus jellemzi, bár fel fogható e szakasz az előző földtani nagyciklus regresszív ágának is. Az ide sorolt formációk korát a biztosan ki mutatható NN 5 nanno- és N9, CPN 7-8 foraminifera-zónák bizonyítják.

6. A középső-bádeni alemelet idejét gyakorlatilag teljesen kitölti az andezit-vulkanizmus. Alsó és felső határának megvonása litológiai alapon történik. Rétegtani besorolása az NN 5 nannozónával való összefogazódása, számos K/Ar módszerű radiometrikus kormeghatározás /14,50±0,4 millió év/ és fekü-fedőképződményei alapján történt. Távkorrelációja rendkívül nehéz, mivel a neogén történetének lemeztektonikai, orográfiai szempontból ez a legforradalmibb időszaka. A kárpáti régión belül, a vulkáni tevékenység zónájától, /a Vardar-rendszertől/ a Dunától Ny-ra félsős-vízi-paralikus-mocsári barnakőszénformációk, K-re hipersalin-lagunáris evaporitok nehezítik a biosztratigráfiai alapú korrelációt. Ez utóbbiakkal megegyező kifejlődésű nyomokat a Szirák 2. sz. furás /1981/ e területen is feltárt, az andezit fedőjében. A középső-miocént a kontinenslemezek eltávolodása, a Gibraltár-Földközi tenger-Adria-Északmagyarországi rendszer felnyílása, DNy-ról ÉK felé haladó transzgresszió jellemzi. Megjelennek a mediterrán

faunaelemek, atlanti-boreális elemekkel keverve /Oncophora, Chlamys, cetfélék/. A ciklus kezdetén Ipolytarnóc környékének tengeri üledékgyűjtője D felé a Zagyva árok felé nyitott, a végén ÉNy /Kisalföld-Ipolymedence/ irányában. A ciklusvégi vulkanizmus csak a távolabbi vulkáni felépítmány /Mátrahegység/ területén eredményezett hidrotermális ólom-cink-ércesedést. Figyelemreméltó, hogy a paleogén-neogén depressziót áttörő andezittelérek hézagai a Mátra-Cserhádi területen kőolajnyomokat tartalmaznak /Recsk, Parádsásvár, Nagybátony-Sulyomtető, Alsótold 3.sz. térképező fúrás/.

7. A felső-miocén felső-bádeni emelet rétegtani kiértékelését a gyakori új elemek és események könnyítik meg. Alsó határát az üledékes képződmények megjelenése, regionális diszkordancia, bázisképződmények jelzik. Az élővilágban a Coniferae pollenek, a *P. leythianus*-*P. aduncus* Pectinidae zóna és legfőképpen a kaspi-brakk puhatestű fauna megjelenése /*Modiolus*, *Musculus*, *Ervilia*, *Cerithium* taxonok/ jelzi a rendkívüli változásokat.

A felső-bádeni emelet a pannóniai végéig huzódó III. miocén földtani nagyciklus transzgresszív félciklusa. Felső határát peremi kifejlődésben a szárazföldi szarmata képződmények megjelenésével, medencekifejlődésben a nannoplankton és a plankton Foraminiferák kimaradásánál, ill. a kaspi-brakk Mollusca- és Foraminifera-együttesek teljes uralomra jutásánál vonjuk meg.

8. Szarmata emelet alsó határa a 7. pontban foglaltak szerint, felső határa a Foraminiferák döntő hányadának kihalásával, ill. a jellegzetes pannóniai faunák megjelenésével vonható meg.

Fejlődéstörténete a III. miocén földtani nagyciklus transzgressziós ágának ismétlődő középciklusával jellemezhető. A transzgressziókkal egyidejű háttéremelkedés következtében a szárazföldi és tengeri formációk többszörösen összefogazódnak. Ez lehetővé teszi előbbieket rétegtani besorolását is. A bizonyos nehézségekkel kimutatható N 13-14, CPN 10 zónák mellett a harmadik riolittufa-szórás radimet-

rikus kora /Galgavölgyi Riolittufa Formáció, 13,7_{+0,8} millió év/ és makroflóra vizsgálatok alapján a bujáki flóra /Kozárdi Formáció/ alapján számított 13,3 millió év /Kordosné Szakály M. 1984/ szolgáltatott a szarmata rétegtani besoroláshoz további adatokat.

9. A pannon idején általános háttéremelkedés kezdődött, a medenceterületek egyidejű gyors süllyedésével. A kutatási területen a Zagyva-árok medenceperemén kőszénláp alakult ki, a Mátra-bükkaljai lignitformáció DNY-i folytatásában.

A felső-miocén eseménytörténet fő vonása az afrikai- eurázsiai lemezek ismételt kollíziója. Hatására megszűnnek az atlanti-mediterrán ősföldrajzi kapcsolatok, a Kárpát-medence izolálódik, kivéve DK-i kapuját, megjelennek több migrációs ciklusban az araló-kaspi faunaelemek. A szárazföldi hidon át az afrikai faunaelemek /Prehominidák/ elterjednek az eurázsiai lemez területén is /Dévényujfalu, Rudabánya/ Ipolytarnóc környéke ekkor már szárazfölddé emelkedett ki. Az Etesi árok keskeny tengeröböl formájában DK felé nyitott - kapcsolata a Zagyva-árkon keresztül az északalföldi-jászsági medencékkel van.

A nyersanyaggenetikai viszonyokat a cikluskezdeti változatos ősföldrajzi körülmények között lezajlott vulkáni ciklusok halmirolitikus bontási termékei vagy kísérőképződményei jellemzik /bentonit, trasz, kovaföld/.

A ciklusvégi izoláció, a gazdag növényzet, a magas szervesanyagtartalom a lignittelepek, szénhidrogén-anyaközetek képződésének szempontjából döntő jelentőségű.

Geodinamikai és szerkezetföldtani eredmények

E kérdéskör legfőbb eredménye, hogy a nógrád-cserhádi terület vizsgálata alapján /ennek eredményeit egyre táguló körökben extrapolálva/ sikerült megállapítanom: az ausztriai orogén ciklus folyamán nagyságrendileg mai helyükre került kéregrészetek mobilis érintkezési zónái felett alakultak ki a miocén postorogén üledékgyűjtők tengelyei /Hámor G.

1984, Acta Geol. Acad. Sci. Hungaricae 27/1-2/. A miocén fejlődéstörténetét, fáciesviszonyait, ősföldrajzi kapcsolatait, magmatizmusát e lemezek pulzáló mozgása determinálja.

Az oligocén végén és a miocén során a szávai, a stájer, a lajtai orogén ciklusok, valamint azok több kompresszív és dilatatív fázisa mutatható ki. Ezek pontos kezdete, időtartama, lecsengése üledékföldtani, vulkanológiai, geokronológiai és sztratigráfiai módszerekkel bizonyítható, ősföldrajzi képe rekonstruálható. Szerepük meghatározó a miocén háromosztatuságában. Az orogén ciklusok jól korrelálhatók a kontinensméretű lemezmozgásokkal, a globális méretű paleobiogeográfiai változásokkal.

Az egyes orogén ciklusokhoz tartozó szerkezeti formák elkülöníthetők, térképezhetők. Az idős elemek akkor is kimutathatók, ha későbbi orogén ciklus(ok) során nem ujultak fel. Külön tanulmányozva e szerkezeti elemek fáciesmeghatározó szerepét megállapítottam, hogy az eltemetett törésvonalak a felettük lejátszódó gyors laterális fáciesváltozások, összefogazódások, fáciesanomáliák alapján kimutathatók. Az ilyen - indirekt, vagy direkt felujulás útján - több emelet időegységen tovább élő szerkezeti vonalak az elsőrendű jelentőségük a nyersanyagképződés és a mai szerkezeti kép szempontjából.

A szávai orogén ÉNy-DK, a stájer orogén ÉK-DNy, a lajtai orogén ismét ÉNy-DK-i irányú szerkezeti elemek dominanciájával jellemezhető. A kapcsolódó vulkáni tevékenység topográfiáját is e rendszerek határozzák meg. A terület tektonikai képére a felujulásos, töréses rögszerkezet a jellemző /un. "kreuzsprungszone"/.

A terület fontosabb ÉNy-DK-i irányú szerkezeti elemei a Galgavonal, a sóshartyán-szentkuti törésvonal, a Karancsvonal és az ÉK-DNy irányú bér-cserhátaljai, pásztó-hasznosi törések. A közbezárt szerkezeti egységek a Pesti tábla, Galga-árok, béri pikkely, Etesi-árok, ill. a Zagyva hátság, Zagyva-árok és a cserhátaljai depresszió. A Zagyva-

árok kárpáti korú, a cserhátaljai depresszió az oligocén és felső-miocén idején kialakult valódi medenceszerkezet.

Az üledékképződés sebessége a nógrád-cserhádi területen a szávai orogén ciklus idején 2,4 cm/100 év; stájer orogén ciklus idején 2,2 cm/100 év; a lajtai orogén ciklus idején pedig 3,0 cm/100 év.

Nyersanyagkutatósi eredmények

Legfontosabb nyersanyagkutatósi eredmény a cserhátaljai paleogén-neogén depresszió fejlődéstörténetének rekonstrukciója, szerkezetföldtani értelmezése, a felszinközei szénhidrogén-nyomok további bizonyítása.

A terület szénhidrogén előkutatósi rangsorolása és kutatósi perspektívái jelentősen javultak, a formációvastagságok, kifejlődési viszonyok tisztázása, a vulkáni tevékenység területi lehatárolása következtében. Ehhez nagymértékben hozzájárult az ország első 2000 m mélységű folyamatos magfúrásának létesítése is /Szirák 2. sz. fúrás/.

A munka és az arra alapozott előkutatósi tevékenység során tisztáztuk a nógrádi barnakőszén-terület kutatósi perspektíváit. Ez azonban negatív eredményü: a Salgótarjáni Barnakőszén Formáció teljes vastagságában csak az Etesi-árok területére korlátozódik. DNY-i peremére és az attól DNY-ra levő /garábi/ árokszerkezetre csak az I. telep transzgressziója terjed ki. Itt a fedővastagsági, a telepvastagsági, telepminőségi adatok egyértelműen ki-zárják - jelen viszonyok mellett - a gazdaságos ipari barnakőszénkészletek feltárását.

A vegyesásványi nyersanyagok előkutatósi eredményeit a tanulmány a bantonitok, agyagok, trasszok, vulkáni eredetű építőkövek prognózistérképein foglalja össze. Ezek, valamint a kutatás során furásokkal feltárt alginit, diatoma, evaporit, felső-oligocén barnakőszén nyomok /Becske/ és vízkészletek /Mátraszőlős, Nógrádszakál/ hasznosítása

a további kutatási fázisok feladata. A munka során több szabadalmi bejelentés született a magas zeolittartalmú riolittufák atomreaktor technológiai, környezetvédelmi, víztisztítási hasznosítására.

Tájékoztató

a Magyar Tudományos Akadémiát érintő gazdasági és tudomány-
politikai elgondolásokról

Berend T. Iván

Kedves Barátaim!

Mindenekelőtt köszönöm a lehetőséget, hogy 2 év után újra módom van találkozni, beszélgetni a Bizottság tagjaival. Örömmel hallgattam a beszámolót arról a rendkívül gazdag munkáról és tevékenységről, amely ezt a nem egészen 10 éves bizottságot egy sokkal későbbi indulás és sok vonatkozásban nehezebb feltételek, adottságok közötti munka után egyenrangú szintre emelte az Akadémia regionális bizottságaival. A mai alkalommal meg sem kíséreltem természetesen, hogy összefoglaljam az Akadémia, vagy az Akadémia országos felelőssége keretében folyó tudományos kutatási munkát. Most tehát nem a tudományos kutatásokról szeretnék számot adni, hanem néhány, fontos tudománypolitikai kérdésről. Olyan információk nyújtására törekszem, amelyek sok vonatkozásban, most folyó aktuális vitákhoz kapcsolódó, tehát le nem zárt kérdésekre is vonatkoznak, és szükséges, hogy munka közben a bizottság tagjai erről tájékoztatást kapjanak.

Röviden öt kérdéskörrel szeretnék az elkövetkezőkben beszélni. Az első - és ez egy kissé visszatekintés az elmúlt 1-2 évre, pontosan arra az időszakra, amikor utoljára találkozhattunk - hogy az Akadémia elmúlt 2 évi tevékenységében, tudománypolitikai szerepében talán a legnagyobb változást az hozta, hogy 1986 elején a kormányzat az Akadémiát felruházta az alap kutatások és társadalomtudományi kutatások országos felelősségével, vagyis a saját közel 40 kutató intézetén kívül az alap- és társadalomtudományi kutatások minden más intézményének bizonyos gondozásával. Nos, ehhez rendelte a kormányzat azt a tudományos kutatási alapot, az OTKÁ-t, amely ugyan még nagyon rövid életű, de most már úgy beépült a tudományos életünkbe, hogy otthonos, régi intézménynek tűnik. Ez a 4 milliárdos keret, amiről a múltkor csak még mint lehetőségről eshetett szó, ma az alap-

kutatások finanszírozásának nélkülözhetetlen és rendkívül fontos tényezőjévé vált. S e körül kiépült egy olyan újszerű tevékenység az Akadémia tudományos bizottságaiban, amely az országos felelősség ellátásának alapját jelenti. Ugyanis - mint ismeretes ebben a körben is - a pályázatok elbírálása a tudományos testületekben zajlik. Talán nem annyira közismert, hogy az Akadémia tudományos bizottságaiban több mint 5000 kutató dolgozik. Ez majdnem megkétszereződik a regionális központok és azok bizottsági rendszere figyelembevételével. Tehát ez a magyar tudományos társadalom koalíciós jellegű, hiszen minden korosztály és minden, minősítési fokozattal rendelkező vagy anélkül működő, a legkülönbözőbb munkahelyeken dolgozó kutató réteg képviselve van. Nos ez a bizottsági rendszer az, amely a pályázatokat elbírálja. A beérkező pályázatok értékelésére - mivel kis országról van szó, ahol az összefonódottságok majdnem elkerülhetetlenek - egy különleges gondossággal megtervezett, 5 lépcsős elbírálási rendszerünk van. Ennek megvalósítása hatalmas feladat volt és most már az OTKA második-harmadik hullámmal el lehet mondani /az infrastruktúra pályázatokat is ide számolva/, hogy a működése kialakult. Egy olyan szegényes helyzetben, amelyben most élünk, amikor az első pályázaton csak minden negyedik pályázót tudtunk honorálni, s amikor a legutóbbi pályázaton tizszer annyi jelentkező van, mint amennyi lehetőség, lényegében arra számítottunk, hogy a tudományos közösség zömét megsértjük, miközben többletforrásokhoz jutottunk és többlet kutatási lehetőségeket lehet biztosítani. Ugy tűnik azonban, hogy meglepően eredményesen és jól működött az elbírálási rendszer és nem találkozunk különösen kirívó vagy zavaró hibákkal, tévedésekkel és reklamációkkal. Én azt hiszem, hogy erről az OTKA-jellegű versenypályázati finanszírozásról - ami forradalmi változás a tudomány finanszírozásának hazai rendszerében - máris azt lehet mondani 2 év után, hogy rendkívül jól bevált. Ehhez kapcsolódóan szeretnék utalni egy nagyon friss, elmúlt év novemberi elnökségi állásfoglalásra, amely az Akadémia és a magyar tudományos tevékenység és irányítás

jövőjét volt hivatva a kormány felkérése alapján megfogalmazni. Akkor olyan módon foglaltunk állást, hogy a versenypályázati finanszírozást tovább kívánnánk fejleszteni és ha lehet, egy jelenleg kicsit kusza, sokcsatornás, azt is lehet mondani, hogy bizonyos értelemben kaotikus, finanszírozási helyzetből és rendszerből következően egy 2 csatornás finanszírozás felé haladjunk, amelyben az egyik az intézményfinanszírozás, akár az egyetemről, akár kutató intézetről legyen is szó. Ez tulajdonképpen a működés alapfeltételeit hivatott biztosítani, de minden kutatási program finanszírozása versenypályázati alapon történne ezen felül. Szeretnénk tehát a mai középtávú, ú.n. OKKFT programokat és az OTKA versenypályázati rendszerét összekapcsolni, mind a kettőt versenypályázati alapokon működtetni. Ez a tudomány finanszírozásának - amelyből az OTKA ma kb. 10 %-ot reprezentál - 1/3-át jelentené. Azt hiszem, hogy ez így nagyon lényeges továbbhaladás lenne. Egy jól elkezdett és - még egyszer ismétlem - úgy tűnik, bevált úton. Természetesen ezzel az országos alapkutatási és társadalomtudományi irányítási felelősség feladatkörét egyáltalán nem merítette ki az Akadémia. Ugyanis ezzel csak az első lépést tettük meg és a neheze még igazán hátra van. A neheze alatt azt értem, hogy nincs igazán jó értékelő munka Magyarországon a tudományos szférában sem. Az intézetekben és az egyetemeken folyó tevékenység szakmai értékelése a leggyengébb oldalunk, ami egy versenypályázati rendszerben megengedhetetlen. Az intézmények finanszírozási rendszerében az eddigi egyenlősítő elosztás természetesen nem volt szerencsés vagy helyes, de mégis könnyebben lehetett elviselni, mint egy konzekvensebb és kiszélesítendő versenypályázati finanszírozási rendszert. Ez utóbbi esetben ugyanis minden második pályázatnál már az előző pályázat értékelése képezheti a egyetlen reális alapot, és a zsűrizés igazi bázisát. Most kísérletként a korábbi akadémiai, ú.n. AKA pályázat szűk körű pályázati keretének az értékelésében próbáljuk ki ezt az értékelő rendszert, amelyben a tudományos bizottságaink nemcsak a zsűrizésben, hanem a teljesítmények értékelésében is

döntő szerepet vállalnak magukra. Hozzá kell tennem, hogy az a fajta értékelés, amely jelenleg létezik, az mindig beszámolóknak, jelentéseknek az értékelése, vagy tudományági helyzetjelentések vagy inézeti helyzetjelentések vagy tanzéki beszámolók. Tehát mindig a jelentések értékelése volt a teljesítmények értékelési metódusa, amit szeretnénk elkerülni, ugyanis az ezzel kapcsolatos hosszú tapasztalatok mutatják azt, hogy mire a jelentés elkészült és az értékelő fórum elé kerül, már minden kimaradt belőle, ami igazán fontos. Annyira legömbölyödik, annyira megfoghatatlanná válik, hogy komoly értékelés ezen keresztül lehetetlen. Teljesen más módszert kell tehát meghonosítani és ez elsősorban szakmai értékelést, tudományos vitát jelent, s nem is csak egy tervperiódus végén, hanem folyamatosan. Ahogy az eredmények, a teljesítmények egy-egy publikációtól valamely szabadalomig vagy egyéb találmányig megszületnek, úgy kell a szakmai bizottságokban is ennek folyamatos, állandó vitáját biztosítva a reális értékelést megteremteni. Nem könnyű feladat ez. Semmiféle illuziót nem táplálhatunk. Biztosak vagyunk benne - és készülünk is rá megfelelő kormányzati döntéseket várva - hogy ehhez pl. az Akadémia bizottsági rendszerét is át kell alakítani. A jelenlegi bizottságok hatóköre jelenleg ugyanis túl széles ahhoz, hogy ezt a feladatot elvégezhessek. Embertelen sok terhet jelentene a bizottságokra. Tehát jobban diverzifikált, szűkebb, kisebb területeket átfogó bizottságokkal, több ember bevonásával kell operálnunk ahhoz, hogy ez az elképzelés reális legyen. De más módszerekkel is. Nemzetközi tapasztalatokat igyekszünk majd figyelembe venni, beleértve azt, hogy az ilyenfajta értékeléseknek egyfajta nemzetközi háttérrel is adni kell. Ez a mi esetünkben nagyon nehéz a nyelvi izoláltságunk miatt. Kis európai országok sokszor a nemzetközi zsürizés és értékelés jobb lehetőségeivel tudnak élni, mert a skandináv országok, a német nyelvterületű országok és így tovább, ebből a szempontból könnyebben tudnak bevonni külföldi szakértőket, mint mi. Most már 2 év fontos tapasztalataival rendelkezünk és úgy érzem, hogy nehéz helyzetben komoly

feladatok megoldását segítő és egy sor új módszer kialakítását is előmozdító intézményről adhattam számot.

A másik témakörről ugyancsak egy kis visszatekintéssel szólnék. Ez az Akadémia kormányzati véleményező, tanácsadó funkciójának a gyakorlása - amely most már lassan egy évtizedes *multa* tekint vissza - és ami nem is tudománypolitikai, hanem bizonyos értelemben országos politikai feladat: A fontos kormányzati döntések előkészítése során hasznosítottuk az akadémiai bizottsági rendszer, intézetrendszer szellemi tőkéjét. A fontos párt- és állami, kormány-döntések előkészítési szakaszában kidolgozott javaslatokat most már évek óta országos vitára szokás bocsátani, és ennek keretében bizonyos intézményeket kérnek fel véleményezésre. Ebben ugyanúgy megtaláljuk a Kereskedelmi Kamarát, MTESZ-t vagy más intézményeket, mint a Magyar Tudományos Akadémiát. Talán nem szerénytelenség vagy túlzás azt mondani, hogy az Akadémia véleményező szerepe bizonyos értelemben különösen fontos helyet foglal el ebben az országos társadalmi vitában. Nyilván a lehetőségei adják ezt a különleges szerepet, azt, hogy az Akadémia jellegénél fogva minden kérdés megítélésénél nagy komplexitással tudja értékelni az adott előterjesztést, mert a műszaki emberektől a szociológusokig, az egészségügyiektől a közgazdászokig mindenféle kapacitást mozgósítani tud egy-egy kérdés elbírálásában. Tehát sokoldalú értékelésre van lehetőség. Az, hogy ez a tevékenység évek óta jó fogadtatásra talált, számunkra komoly ösztönzéseket adott. Nem mennék most vissza régebbi - tehát akárcsak 2 évvel ezelőtti - időszakhoz azért sem, mert az elmúlt év olyan nagy feladatokat rótt ilyen tekintetben az Akadémiára, hogy bőven elég, ha csak ezt az időszakot említem, hiszen nem kisebb jelentőségű kérdéseket véleményeztek tavaly nyáron az akadémiai szakemberek, mint pl. a Központi Bizottság gazdasági-társadalmi kibontakozási programját és az ennek nyomán készült kormányprogramot, a vállalati adórendszer tervezetét és a személyi jövedelmi adórendszer tervezetét. Ez négy olyan meghatározó dokumentum, amely a jelent, a jövőt alapvetően befolyásolja. Nagyon

vegyesek a tapasztalataink a véleményező munkánk eredményességéről. Azt hiszem, hogy a véleményezések színvonalát jónak lehet értékelni, és ezt nem az elfogultság mondatja velem, hanem alátámasztja a fogadtatása, a megrendelő értékelései is. Pedig itt komoly konfliktusok voltak. Sajnos nincs nyilvánossága ennek a munkának és ez önmagában is hiba, a politikai működés hibája. Mi a legtöbb ilyen anyagot szigorúan bizalmas kezelési rendszerben kapjuk és vagyunk kötelesek visszaadni. Nincs nyilvánossága tehát az állásfoglalásoknak és nyilvános vita, ebből következően, nem is keletkezhet. Hacsak abban a formában nem, ami talán ismert egyesek előtt, hogy Magyarországon nem nagyon lehet titkot tartani. Így pl. a Központi Bizottság társadalmi-gazdasági kibontakozási tervének egésznapos Leányfalun megrendezett akadémiai vitájáról az első részletes tájékoztatás a New York Times-ban jelent meg, amely meglehetősen pontossággal ismertette a felszólalókat. Csak az igazságtalant bennünket - mert hát szemrehányásokat kaptunk emiatt - hogy a Központi Bizottságnak személyi kérdéseket vitató rendkívül zárt és bizalmas üléséről ugyanilyen formában jelentek meg külföldi tájékoztatások. Nos hát, a humort félretéve, konfliktusok jócskán voltak ezen tevékenység során, hiszen pl. a párt kibontakozási programjának első változatát az akadémiai véleményezés rendkívüli mértékben bírálta, sőt tulajdonképpen ennek a kidolgozott állásfoglalásnak a lényege egy mondatban foglalva az volt, hogy még vitaalapnak sem tartotta elfogadhatónak a tervezetet. Kifejtett egy pozitív gondolatrendszert arról, hogy mit javasol figyelembe venni. Azt kell mondani, hogy ebből az akadémiai véleményből igen sokat akceptált a végleges formában elfogadott központi bizottsági határozat. Most hasonlóan jártunk a Kormány munkaprogramjával is, amelyet a miniszterelnök rendkívül nagy köszönettel fogadott és igen sok elemét vette át a végül is közreadott, és a Parlament által elfogadott kormányprogram abból, amit az akadémiai szakértő bizottság ajánlott. Sokkal rosszabb eredménnyel járt a két adórendszerre vonatkozó, nagyon beható és többszörösen megvitatott akadémiai vélemény. Mind a két adótervezetről

kétszer foglalt állást az Akadémia. Egyszer nyáron, a koncepció tervezetéről és egyszer ősszel, a részletesen kimunkált törvényjavaslat tervezetről. Mi a vállalati adórendszer 1988-as bevezetését mind a két esetben elsietettnek tartottuk az alacsony kidolgozottsági foka miatt. A vállalati adórendszerrel egy a tervezetben foglalttal ellentétes koncepciót képviseltünk. Nem ezt a rendkívül nagy apparátust igénylő, többfázisú, többlépcsős hozzáadott értékadórendszert javasoltuk bevezetni, hanem egy egyfázisút, amely csak a folyamatok végén jelenik meg és végső eredményében és hatásában azonos pozitív vonásokat és következményeket hozhat. Ugy láttuk, hogy nincs értelme követni azt a nyugati adórendszert, amely végül is egy történelmi fejlődés során alakult ki. Nem volt többlépcsős bruttó adóztatási előzményünk, tehát nem feltétlenül kellett volna egy ilyen bonyolult rendszerbe belebocsájtkozni. Nagyon fontos tanulsággal szolgált a véleményünk fogadtatása, ugyanis az ilyen véleménykérési periódus mindig néhány hónappal a végső döntés előtt történik. Ha ilyen koncepcionális ütközés van egy vélemény és a tervezet között, akkor a tervezetkészítők ebből már nem tudnak semmit, legfeljebb részmegjegyzéseket figyelembe venni. Koncepcionális eltérések esetében tulajdonképpen már erre nincs mód. Ezt a fontos tanulságot le is vontuk a jövőre vonatkozóan. Hasonló a helyzet lényegében a személyi jövedelemadó esetében is, ahol még inkább elsietettnek tartottuk a tervezetet. Nagy veszélyekre hívtuk fel a figyelmet. Így az ösztönzés kérdésére a legfontosabb húzórétegek esetében, a legalizált kiegészítő tevékenységek visszavonulására, visszaszorulására az illegális szférába, és egy sor olyan problémára, amely azt hiszem, hogy reális volt. Javasoltuk, hogy legalábbis egy olyan halasztásra kerüljön sor, hogy alapos további vita és érlelés segíthessen egy jobb rendszer kidolgozásában. Azt kell mondani, hogy nagyon minimális részleteket fogadtak csak el a véleményünkből. A vélemény koncepcionális elemeiből semmit, azzal az érveléssel, hogy már nincs más megoldás, mint az adórendszerek bevezetése. Egy hosszú halogató korszak után egy a közvéleménybe, a világ nemzetközi közvéleményébe is

bedobott reformterv elhalasztása azt a látszatot keltette volna, hogy a halogató politika tovább folytatódik, és így a kormányzat úgy reagált inkább ezekre a véleményekre, hogy sok más kritikai észrevétellel együtt majd vissza kíván térni a rendszer korrekciójára. Nos ez a korábbi évek hasonló tapasztalataival összevetve is tanulságos. Az elnökség most a legutóbbi üléseinek egyikén elővett egy, ha jól emlékszem 5 évvel ezelőtti véleményezést, amit a kormányzat akkor kért regionális települési kérdéskörben. Felkértünk szakértőket, vizsgálják meg, hogy az Akadémia akkori állásfoglalásából mi realizálódott a nagy-nagy köszönettel fogadott állásfoglalásából. A vizsgálat eredménye nem volt meglepő, mert az derült ki, hogy semmi. Ezt az elemzést és a legfrissebb tapasztalatokat is figyelembe vette az elnökség novemberi állásfoglalása, amely - mint már utaltam rá - az Akadémia tevékenysége, a tudományirányítás, a kibontakozási programhoz való kapcsolódás kérdéseit tárgyalta. Kidolgozott egy új javaslatot erre a véleményező tanácsadó tevékenységre. Ennek a lényege egy mondatban úgy foglalható össze, hogy a döntéshozatal előtti hetekben, vagy hónapokban kért állásfoglalás, véleményezés helyett vagy mellett az akadémiai szellemi kapacitást - és ez sohasem csak az Akadémiát, hanem mindig a bizottsági rendszeren keresztül tulajdonképpen a tudományos élet kapacitását is jelenti - a fontos munkálatok kidolgozásának kezdetén vonják be az előkészítésbe. Kicsit hasonlóan az 1960-as évek mechanizmus-reform előkészítő munkájához, amikor is a kormányzati döntéstervezet nem kizárólag a kormányzati apparátusban készült, hanem sokkal szélesebb társadalmi bázison szerveződött az előkészítés bizottsági rendszerében, ahol a kormányzati, párt, állami apparátus megfelelő szakértői, a gyakorlati élet megfelelő szakértői és az elméleti emberek egyaránt részt vettek és a nézetek ütköztetésére már az induló szakaszban a koncepcionális véleményformálás szakaszában is lehetőség nyílt. Egy kidolgozott rendszert bocsájtottunk a Kormány rendelkezésére a múlt év végén az egész tanácsadói rendszer és az Akadémia ilyen irányú tevékenysége kiépítésére. Ezen belül vállaltuk azt is, hogy az ilyen fontos kormányzati döntés-

előkészítő munkában bizonyos egységes feladatokat maga az Akadémia is elvállal az intézetrendszerével. Pl. majd egy készülő árreform kidolgozásában bizonyos feladatokat szívesen elvégzünk. Megpróbáljuk tehát levonni a megfelelő következtetéseket ebből a megítélésem szerint politikai, társadalmi működésünk egésze szempontjából fontos tevékenységből, hogy tovább léphessünk.

Áttérnék egy harmadik kérdéskörre és itt most már a legaktuálisabb, legégetőbb és tulajdonképpen lezáratlan kérdésekről, tehát a ma bennünket leginkább foglalkoztató problémákról szeretnék beszélni. Ez a harmadik kérdéscsoport a kutatások anyagi ellátottságának a problémája. Finanszírozás, költségvetés és így tovább. Ezek a ma legjobban ismert nagyon súlyos gondok, amelyekről itt beszélni kell. Szeretném hangsúlyozni, hogy nagy hiba lenne úgy felfogni a mai gondokat, hogy ezek az 1988-as költségvetési megszorításoknak a következményei. Sajnos egy 10 éves folyamatról van szó, eléggé pontosan dokumentálhatóan, amely az egyetemeket és a kutató intézeteket egyaránt sújtotta és amely egy igen jelentős degradációra vezetett: a tudományos infrastruktúra elavulására, pótlásának hiányaira, egészében az eszközök, a tudományos kutatási berendezések elértéktelenedésére, elöregedésére, leírására nagyon nagy mértékben. Ez az egyik fontos folyamat. A másik, hogy az intézmények, egyetemi tanszékek, intézetek, kutatóintézete, valamint akadémiai kutatóintézetek egyaránt egyre nagyobb mértékben kényszerültek pénzkereső vállalkozásokra, szerződéses munkákra, amely ma már oda vezetett, hogy átlag számban kifejezve a rendelkezésre álló forrásoknak a fele kb. a saját keresetből adódik. De ha csak a kimondottan költségvetésből biztosított intézményi finanszírozást vesszük figyelembe, tehát az OTKA és az OKKFT tételt kivesszük, akkor a költségvetési forrásokhoz képest 2/3-os már a saját kereset szerepe, és vannak intézményeink, ahol ez az arány sokkal kedvezőtlenebb ennél, ahol kutatásra a költségvetésből gyakorlatilag már egyetlen fillér sem áll rendelkezésre. Most itt csak egy zárójeles megjegyzést

tennék. Nehogy félreértés adódjék, ezt én fontosnak tartom minden fórumon hangsúlyozni s ha ilyen témák kerülnek előtérbe, fontos, hogy mindenki minden fórumon hangsúlyozza: ez a rákényszerültség a szerződéses munkákra nem egyszerűen elítélhető csupán. Nem arról van szó, hogy egyértelműen negatív az, hogy erre szorultak, erre kényszerültek az intézeteink, az egyetemeink. Ennek van pozitív ösztönző hatása is, a gyakorlattal való szorosabb kapcsolódás, a műszaki fejlesztés közvetlenebb tudományos megalapozása, tehát az ország problémáinak megoldásából, de a tudomány fejlődése szempontjából is lehet hasznos. A haszontalan, vagy inkább veszélyes oldala ennek ott van, hogy kizárólag pénzkeresetre van kényszerítve egy intézmény. Rutin feladat ellátásával vagy egyébekkel, mely elvonja az erőt a tudományos tevékenységről és az Akadémia, valamint az egyetemek, amelyek azért zömében az alap kutatásoknak a bázisa, ettől kénytelenek eltávolodni és más ezt a tevékenységet az országban nyilván nem folytathatja. Ilyen értelemben tehát negatív hatása is van, de ezt valóban szükséges a maga összetettségében értékelni és látni. De mindezekén túl van még egy erős negatív hatása is, és én most ezt húznám alá, mert olyan tendenciáról van szó, amely nem tolerálható tovább. Elértünk egy ponthoz, amin átmenni veszélyes lenne már, mert helyrehozhatatlan károkat okoz a kutatási apparátusban. Ezt annak ismeretében mondom, hogy az elmúlt évben, tehát ebben az önmagában is nehéz 87-es évben pl. az akadémiai kutatóhálózat bevételei a szerződéses munkákból 560 millióval növekedtek, tehát egy elég jelentős növekedés állt elő egy nehéz évben is. Ezzel elmentünk, de nemcsak hogy elmentünk addig a határig, hanem már továbbmentünk azon a határon, ami megengedhető lenne. Az alap kutatásokat veszélyezteti ez a helyzet. Ennek a bázisán, tehát ezen a lo éves degradálódó folyamaton keresztül jutottunk el a mába. Mi kongattuk a vészharangot, de felelős és illetékes kormányzati emberek is azt mondták, hogy nem valós számok azok, amiket mondtunk, eltűnőzzük a helyzetet. Ezért egy pár mondattal elmondanám, hogyan is fest ez a mostani megszorítás. 1987-ben volt egy

3 %-os költségvetési csökkentés a tudományos szférában és ezt akkor átmenetinek és nem tartós alapelvonásnak, tehát nem egy újabb bázisnak tekintették, hanem csupán egy évre szóló átmeneti lépésnek. Ennek ellenére az 1988-as évre vonatkozóan mégis a 3 %-kal csökkentett 87-es költségvetést tekintették bázisnak és ehhez képest újabb 4 %-os elvonásra került sor. Ez a 4 és 3 % tehát már összeépült a 88-as elvonásokban és mivel ez az egész tudományos szférára vonatkozik, nagyon jól ismert azok előtt, akik itt ülnek. A maguk területéről jól tudják, hogy vannak mozdithatatlan összegek, tehát amiből nem lehet elvonni se 4, se 7 %-ot, mert azok olyan fix kiadások az épületek fenntartásától kezdve a villanyszámláig, amit ki kell fizetni. Tehát végül is, ahol a költségvetési elvonás valóban megjelent az intézmények, és konkrétan az Akadémia esetében a kutató intézetek költségvetésében, ott az elvonás már átlagosan 15 % volt, amit 10-30 % közötti differenciálással osztott szét a szakigazgatás a kutató intézetek között. S ez csupán a névleges összegeknek a csökkentését jelenti. S itt jön az a probléma, amiről ma már esett szó, hogy ez még csak a kisebbik tétel. Mert a kutató intézmények, egyetemi és akadémiai intézetek esetében a kiadások olyan hallatlan mértékben növekednek, hogy a kutató intézetek beszerzési kosara olyan tételekkel van telerakva, amelyeknek az árdrágulása sokkal nagyobb, mint az átlagos áremelkedés. A Szegedi Biológiai Központunk egy olyan számítást végzett, amely pontosan megvilágítja, hogy mi a helyzet ezen a téren. Az akadémiai költségvetés csökkentéséből a Szegedi Biológiai Intézet 14 %-os költségvetési elvonást szenvedett. Ez 3 millió forintot jelent a 88-as évre. De az áremelkedések következtében a központon 30-40 milliós veszteség sújtja, tehát nem a költségvetési elvonás az igazi tétel, és ezért nem is lehet elzensúlyozni ezt az elvonást mondjuk néhány ember elbocsájtásával. Nem ez az igazi tétel, hanem a kiadásoknak olyan drágulása, amely lehetetlen feladat elé állítja az intézetet vagy olyan mértékben kényszeríti rá a pénzkereső munkák vállalására, hogy az kérdéssé teheti az alapkutatásra létrehozott intézmények létét is. Túlléptünk tehát azon a veszé-

lyességi ponton, amin túl ez tolerálható lenne. Ezért elsődleges kötelezettségünk, hogy minden formában és minden fórumon szót emeljünk ez ellen a folyamat ellen, még akkor is, ha sajnos nem egyszer kellemetlen és súlyos konfliktusok árán megy ez a küzdelem és olyan tények nyílt kimondását is követeli, amelyek sok esetben szokatlanok az államigazgatási gyakorlatban. Pl., hogy október végén tervbizottsági döntés volt arról, hogy az oktatási és a tudományos területeken szinten tartják a költségvetést és itt nem érvényesítenek csökkentést, de a pénzügyi kormányzat ennek ellenére módosította ezt az elvet - a kormányprogramban különösen világosan, teoretikusan is megfogalmazott elvet - és mégis végrehajtott egy ilyen költségvetés-csökkentést. Tehát én azt hiszem, hogy ez a küzdelem tulajdonképpen e folyamatok megállításáért minden fórumon és minden eszközzel szükséges. De ez csak az egyik oldala a dolognak és erről nem is érdemes többet beszélni. A másik oldala az, hogy hogyan reagálunk a források szűkülésére. Ez már a saját belső életünket és működésünket érintő kérdés. Meg kell mondanom, hogy tulajdonképpen nem volt igazán szerencsés az, ahogy a költségvetési elvonásokra akadémiai vonatkozásban reagáltunk, tehát az, ahogy most "szétosztottuk" a hiányt, kis differenciálással, mint ahogy említettem, 10 és 30 % között. De nagyon kevés, csak egy-egy intézet volt a két végleten, az intézetek zöme 14-16 % körüli, egy-két %-os differenciálással "kapta" meg az elvonást.

Az Akadémia elnöksége elfogadott egy munkaprogramot többek között az országos kutatási felelősség további feladatait illetően és megfogalmazta az akadémiai kutatóhálózat intézményrendszere egész felülvizsgálatának az igényét, amely most megindult. Tehát át kell tekintenünk az egész rendszert. Ezt őszintén meg kell mondani, most a szükség diktálja. Nem szeretnék valamiféle ideológiát kovácsolni ebből a szükséghelyzetből, de mégis hozzá kell tenni, hogy tulajdonképpen régóta megérett követelmény. Ez az intézményrendszer - mint ahogy a tanszéki kutatóhelyek is - rengeteg esetlegességgel épült fel. A történelmi folyamatokban év-

tizedek alatt ennek személyi összefüggései is voltak, és ezt nem elitélően mondom, hanem tényként, hogy egy-egy kiváló kutató egyéniség vagy egy különlegesen dinamikus tudományos menedzser sokszor intézeteket tudott létrehozni, egy olyan periódusban, mikor viszonylag bővebben voltak források. Aztán megváltozott sokminden. A tudományos fejlődés más tendenciáit öltött, a személyi feltételek teljesen megváltoztak, de a merev keretek nem mozdultak. Hurcolunk magunkkal témákat, intézményeket, intézet-részlegeket, tanszékeket, meghatározott méreteket, egy korábbi állapotból, nem feltétlenül igazolható módon. Egy ilyen fajta felülvizsgálatra tehát szükség van. Nagyon elképzelhető, hogy azt a szelektív fejlesztést, amit egyébként a most folyó 5 éves terv 85-ben történő akadémiai véleményezése során nagyon erősen követeltünk a kormányzattól és a tervehivataltól, mondván, hogy nem helyesen politizálnak, azt a bizonyos szelektív fejlesztést a magunk háza táján is meg kell csinálni. Nemcsak az ország, nemcsak az ipar nem csinálta az elmúlt időszakban, mi sem csináltuk. S elképzelhető bizony, hogy itt leépítésekre is szükség lesz. De ugyanakkor ezt a hálózat-áttekintést úgy kell végrehajtani - Kovács Ferenc tagtárssal beszélgettem az ülés előtt az itteni egyetemi tervekről és feladatokról - hogy ugyanakkor még bizonyos expanzió lehetőségét is megteremtjük ebből. S ez az expanzió egy irányba lehetséges, mert ma alap kutatások tekintetében nyilván semmiféle expanzióról általában nem beszélhatünk. Nincs is szükség rá. Amire viszont szükség van, az pontosan a regionális tudományos kutatási központok további erősítése. Érdekes módon Kovács Ferenc is ezt fogalmazta meg, de néhány más helyen is megfogalmazódott, hogy reális cél lehet a regionális központok társadalomtudományi kutatóbázisának erősítése, ami nem igényel nagy összegeket, ugyanis nincs nagy beruházás-igénye, hanem inkább csak státusz és bizonyos kutatási pénzkiegészítő igények jelentkeznek. Ezt egy jó átcsoportosítás, átrendezés árán meg lehet még a nehéz helyzetben is valósítani. A regionális központoknak jól kell megfo-

galmazni az igényeket, pontosan meghatározni a célokat és akkor ehhez meg kell kísérelnünk megteremteni a fedezetet és a háttért. Természetesen a belső megújuláshoz nemcsak az intézményhálózat áttekintése vezet, hanem egy megkezdett út is az egyetemekkel való szorosabb összekapcsolódás, koordinálás integráltabb munka kiépítése felé. Rendkívül fontos a felsőoktatás és a kutatás jó összekapcsolása, amely az elmúlt évben 6 akadémiai intézet és egyetem szerződése formájában Debrecenben, Pécsen és legnagyobb mértékben Budapesten megindult. Ezt a folyamatot erősíteni kell, tovább kell folytatni és fejleszteni, hogy egy sokkal egészségesebb és a tudományos kutatás szempontjából is jobb megoldásra jussunk. Így tehát ez a belső megújulás már az előbb az OTKA-val kapcsolatosan említett mozzanatok, a bizottsági rendszer átalakítása, a finanszírozási rendszer átalakítása mellett egy eléggé széles körű belső átalakítási feladatot ró ránk, amelyek előkészítése már elkezdődött.

Ez volt a negyedik téma, amiről szólni kívántam, és befejezésül most már röviden az ötödikről, amely a legkevésbé tekinthető lezártnak, amelyről most sok vita folyik, különböző belső fórumokon, és amelyről még nem nagyon van nyilvános tájékoztatás, pontosan azért, mert az előkészítés stádiumában vannak ezek a várhatóan az idén szükségszerűen megszülető döntések. S ezek az országos tudományirányítási rendszer problémái. Azt hiszem, hogy a jelenlévők számára az semmiképpen sem újdonság, hogy van a tudományirányítás egész rendszerére vonatkozóan egy bizonyos átalakítási elképzelés, ami a kormányzati munka átalakításának a következménye, és ami már meg is indult. Első hulláma, első lépése a múlt év végén következett be, amikor a kormányzati munkába az ellenőrző miniszterelnökhelyettesi rendszert megszüntették és a kormánybizottságok ehhez kapcsolódó rendszerét is radikálisan átalakították. Ez már önmagában is új helyzetet teremtett az országos tudományirányításban. Eddig a kormányzati munkában az erre illetékes miniszterelnökhelyettes vezetésével egy országos kormánybi-

zottság, a tudománypolitikai bizottság volt a felső fóruma a tudomány irányításának az ebben érdekelt tárcák és intézmények koordinálásával, összefogásával. Most még van tudománypolitikai bizottság, mert még teljesen nem fejeződött be az átalakítás és egy pár hónapig működtetni kell, de ez meg fog szünni, mert nem is illeszkedik a működés új rendjébe. Most már önmagában is anakronisztikus, hogy a tudománypolitikai bizottságnak az elnöke az egészségügyi és szociálpolitikai miniszter, mert ugye ő még korábbi funkciójában volt ennek a bizottságnak az elnöke és erre a pár hónapra már nem érdemes változtatni. Nyilván már ebből az új funkciójából nagyon minimális kapcsolódása van tulajdonképpen az aktuális kérdésekhez. Most felmerült tehát, hogy egy új szervezeti rend szükséges és itt a koncepciók és elképzelések tömkelege - és hozzá kell tenni, a pletykák és ijesztgetések tömkelege - látott napvilágot.

Nem hiszem, hogy ez a nem egészen 200 km-es távolság Miskolcot megvédte, megóvta volna ezen hirektől, híresztelésektől. Nyilván ebben a körben is tudott, hogy vannak, voltak elképzelések arról, hogy létre kell hozni egy új minisztériumot, tudományos és felsőoktatási minisztériumot, amelyben a felsőoktatási szféra és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, valamint az Akadémia szakigazgatási része olvadna össze. Az Akadémia intézetei ezzel leválnának az Akadémiáról, amely visszamenne egy régi tudóstársasági státuszba, bizottsági, testületi, de nem intézeti vezetői és kutatóhálózattal rendelkezve. Volt ilyen elképzelés is. S aztán volt ennek egy olyan változata, hogy a felsőoktatást nem lehet és nem szabad bolygatni, annál is inkább, mivel ez három tárca hatáskörébe tartozik, és rendkívül nehéz operációkat tenne szükségessé. Nem beszélve arról, hogy ártana is a gazdagabb tárcáknál lévő felsőoktatási intézményeknek, hogy ha egy szükségszerűen szegényebb tárcához kerülnének. A másik variáció a felsőoktatást nem bolygatta volna, az maradt volna a Művelődési Minisztérium, az Egészségügyi és a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium keretében, sőt még az Ipari Minisztérium is felmerült, mint a felsőok-

tatás lehetséges gazdája a műszaki területen. Viszont az OMF B és az Akadémia szakigazgatási részéből formálódó tudományos és műszaki fejlesztési minisztérium létrehozásának elképzelései is napvilágot láttak. Ezzel szemben az Akadémia már kétszer idézett novemberi állásfoglalása kialakított egy álláspontot, amelyet a kormányzat megrendelése alapján letett év végén a Kormány asztalára. Ez abból indult ki, hogy minden ilyenfajta szervezeti átrendezés, átalakítás különösen egy nehéz periódusban egy szegényes, gazdaságilag szűkös korszakban még akkor is ártalmas, ha természetesen teoretikusan több szervezeti rendszer képzelhető el a világ különböző országaiban /mert áttekintettük, hogy hogyan is működik tulajdonképpen a tudományirányítás néhány európai és Európán kívüli országban. Lehet így is, lehet úgy is kialakítani a szervezetet. Mindegyik megoldásnak van előnye a másikkal szemben, tehát lehet mellette is érvelni, de mindegyiknek vannak hátrányai is, amelyeket fel lehet sorakoztatni. Az Akadémia elnökségének az álláspontja az volt, hogy pontosan ezért nincs olyan várható eredmény, olyan többlet, ami egy átszervezésből valamiféle igazán nagy hasznot hozna, viszont néhány évre mindenképpen súlyos zavarokat idézne elő az egyik rendszerről a másikra való átállás. Továbbá a kutató intézetek, önálló kutató intézetek létét egyetlen modern ország, egyetlen fejlett ország, egyetlen fejlett tudománnyal rendelkező ország sem kérdőjelezte, kérdőjelezi meg. Bármilyen átrendeződés is következne be tehát /nem azt mondom, hogy pont ebben a felállásban, hiszen említettem az előbb, hogy magunk is át akarjuk vizsgálni az intézményrendszert/, de hogy önálló kutató intézetekre szükség van, ez vitathatatlan és az is, mert hát a viták e körül is folytak, hogy nem helyes alap kutatásokért felelős intézeteket mondjuk részvénytársasági formába önállósítani, tehát saját keresetükre alapozni, mert ez előbb-utóbb az alap kutatások teljes megszűnését és egy civilizált és modern országban a korszerű vívmányok befogadásának is lehetetlenségét idézhetné elő. Ebből az érvrendszerből kiindulva az Akadémia elnöksége opponált ilyenfajta átalakítást, opponálta az intézeteknek valamiféle teljesen

önálló keresetre alapozását vagy bekebelezését, beolvasztását más intézményrendszerekbe. Olyan megoldást javasolt, ami leginkább hasonlít a maihoz, tehát a legkisebb megrázkódásokat okozná, de mégis pozitív irányba viheti előre a megoldásra váró kérdéseket és megoldhatja azokat az államigazgatási feladatokat, amelyek a kormányzati átalakítások következtében a tudományirányításban megoldásra várnak. Röviden, mi javasoltuk, hogy mivel a tudomány nem irányítható adminisztratíven, nem irányítható államigazgatásilag, tehát nem célszerű egy ilyenfajta minisztérium, tudományos minisztérium létrehozása, amely szükségszerűen egy államigazgatási bürokráciával analizálná a folyamatokat. Helyesebb a jelen formák olyan fenntartása, hogy az állami irányítást egy újonnan létrehozandó tudományos parlamenti bizottság látná el. A parlament szerepének növekedése amúgy is a kormányzati tevékenység vagy fejlesztés egyik célja. A parlament külön fejezetben szabná meg a tudományra szóló költségvetést, tehát ezt a parlament döntése biztosítaná, és nem a Minisztertanács belüli alkudozások keretében zajlana, ahol egy minisztérium jelenléte esetleg előnyös lehet, már úgy értem, tudományos minisztérium jelenléte, mert akkor a belső alkudozásokban ott van a kassza körül. Egy ilyen megoldás az ország politikai demokratizálásába beleilleszhető rendszer létrehozását jelentené, és ezen belül az Akadémia az 1986-ban kapott felelőssége megerősítésével az ehhez szükséges eszközök továbbnövelésével ellátná az alap kutatások és társadalomtudományi kutatások országos gondozásának már két éve meglévő feladatát, létrehozva egy olyan koordináló tanácsot, amelyben az összes érdekelt tárca képviselője közös döntések alapján tudná a legszükségesebb lépéseket megtenni. Ez most a kormányzatnál lévő javaslat, és a tárgyalások folynak. A döntés, az elvi döntés tavasszal, nyár elején várható. Remélhetőleg az ország tudományos kapacitása szempontjából pozitív döntés születik, nem a kérdések, nehéz kérdések idején jelentkező reflex érvényesül, ami rögtön egy átszervezéssel próbálja ilyenkor mindig a zavarokat megoldani, de ezzel csak további zavarokat okoz. Erre természetesen most még semmi-

lyen végleges álláspont vagy döntés nem született, folynak a kormányzaton belül is a munkák. Azt örömmel mondhatom - ilyen belső és bizalmas tájékoztatás keretében - hogy ismereteim szerint a kormányzati munka átalakítását előkészítő előterjesztések lényegében akceptálták az akadémiai elnökség legfontosabb javaslatait, és csak kisebb részlet-problémákban térnek el attól. Remélem, hogy jó irányba alakulnak majd a döntések.

Kedves Barátaim, én ezzel az öt téma végéhez érkeztem, tudva, hogy nagyon sok mindenről persze nem beszéltem, de a tanácskozás most következő része módot ad arra, hogy minden más, nem említett, eddig a bevezetőben nem tárgyalt témára vonatkozóan is válaszolhassak kérdéseitekre, amennyiben persze válaszolni tudok azokra. Köszönöm a figyelmet!